

โครงสร้างระบบธุรกิจนม

ศิวัศศิษย์	ข้ารอง
พีระศักดิ์	จันทรประทีป
สยาม	พรพงศ์
นภาพรณ	พลนกรกัจ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ธันวาคม 2539

โครงสร้างระบบธุรกิจนม

ศิวัะศิษย์ ข้าของ
พีระศักดิ์ จันทรประทีป
สยาม พรพงศ์
นภารณ พณิกกรกิจ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ธันวาคม 2539

บทคัดย่อ

การศึกษาโครงสร้างระบบธุรกิจนมนี้ได้รับการอุดหนุนด้านการเงินจากสำนักงานจัดการวิจัยโดยให้เวลาศึกษา 6 เดือน เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นฐานในการศึกษาในรูปแบบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างระบบธุรกิจนมที่เป็นอยู่เพื่อนำไปพัฒนาหาระบบที่มีประสิทธิภาพต่อไปการศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยจากเอกสารโดยใช้ข้อมูลสถิติที่มีอยู่แล้ว ซึ่งมีปัญหาเพราะข้อมูลบางอย่างที่จำเป็นต้องใช้ในการวิเคราะห์หามีไม่สมบูรณ์ ทำให้การศึกษามีวิเคราะห์ทำได้ไม่สมบูรณ์ด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาพบว่าระบบโครงสร้างธุรกิจนมในปัจจุบันเป็นระบบซึ่งไม่มีกฎหมายรองรับ เพียงแต่มีคณะกรรมการจัดตั้งขึ้น โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรียกว่า คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาปศุสัตว์แห่งชาติ ภายใต้คณะกรรมการนี้มี 2 คณะอนุกรรมการคือ คณะอนุกรรมการพัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม คณะอนุกรรมการไตรภาคีอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม แต่ในคณะกรรมการทั้ง 3 ชุดนี้ ไม่ได้มีผู้แทนองค์กรหลาย ๆ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนม และคณะกรรมการทั้ง 3 นี้ ต่างก็ไม่มีกฎหมายรองรับ มีเฉพาะหน้าที่แต่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ทำให้องค์กรที่ตั้งขึ้นนี้ ไม่สามารถจะแก้ปัญหาอุตสาหกรรมนมได้อย่างแท้จริง เพราะยังขาดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องเข้ามาอยู่ภายใต้คณะกรรมการนี้ การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนมจึงเกิดประโยชน์แก่บางกลุ่ม แต่บางกลุ่มได้รับผลกระทบในทางลบ ผลประโยชน์ไม่ได้กระจายไปสู่องค์กรทั้งหมดในอุตสาหกรรมนี้ อย่างเป็นธรรม ดังนั้นจึงควรจัดตั้งสภานมแห่งชาติหรือที่เรียกว่า Milk Board ขึ้นมาดูแลอุตสาหกรรมนี้ทั้งระบบ และนำระบบแบ่งปันผลประโยชน์เข้ามาปรับใช้ในอุตสาหกรรมนี้ด้วย ซึ่งจะต้องทำการศึกษาในขั้นตอนต่อไป ถึงการบริหารสภานมแห่งชาติ การร่างกฎหมายมารองรับให้ถูกต้อง การพิจารณาให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารองค์กร และการนำระบบแบ่งปันผลประโยชน์มาใช้ในอุตสาหกรรมนี้ด้วย

ศิวะศิษย์	ข้าชอง
พิระศักดิ์	จันทร์ประทีป
สยาม	พรพงศ์
นภาพรณ	พลนิกรกิจ

ธันวาคม 2539

สารบัญ

บทที่ 1	บทนำ	หน้า
	1.1 หลักการและเหตุผล	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
	1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
	1.4 ขอบเขตของการศึกษา	5
	1.5 วิธีการศึกษา	5
	1.6 นิยามศัพท์	5
	1.7 การตรวจเอกสาร	6
บทที่ 2	สภาพโครงสร้างของระบบธุรกิจนม	7
	2.1 บทนำ	7
	2.2 รูปแบบของธุรกิจเลี้ยงโคนม ในประเทศไทย	7
	2.3 ผลตอบแทนจากการเลี้ยง โคนม	8
	2.4 ปริมาณโคนมและ ปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้	10
	2.5 สหกรณ์โคนม	10
	2.6 ธุรกิจแปรรูปน้ำนมดิบ	12
	2.7 ค่าใช้จ่ายในการผลิต ผลิตภัณฑ์นม	12

	หน้า
2.8 ราคาขายปลีกผลิตภัณฑ์นม	13
2.9 อุปทานและอุปสงค์ของนม	14
2.10 ส่วนแบ่งตลาดนม	14
2.11 วิธีการตลาดนมเปรี้ยว	15
2.12 ธุรกิจจัดจำหน่ายนมแปรรูป	16
2.13 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนม	16
 บทที่ 3 โครงสร้างระบบธุรกิจนมที่ควรจะจัดตั้งขึ้น ในประเทศไทย	 19
3.1 โครงสร้างของระบบของธุรกิจ นมในปัจจุบัน	19
3.2 การบริหารโครงสร้างของธุรกิจนม	20
3.3 โครงสร้างธุรกิจนมที่ควรจะจัดตั้ง	20
3.4 การนำระบบแบ่งปันผลประโยชน์ มาใช้ในสภานมแห่งชาติ	21
3.5 ระบบเครือข่ายข้อมูลของสภานม แห่งชาติ	22
3.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากสภา นมแห่งชาติ	23
สรุปและข้อเสนอแนะ	24
 เอกสารอ้างอิง	 46

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ปริมาณและมูลค่าการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2520-2537	25
2. ปริมาณการผลิตและความต้องการนํ้านม	26
3. นํ้านมดิบ รายได้ และกำไรทุกขนาดฟาร์ม	27
4. ต้นทุนการผลิต ราคานํ้านม และผลผลิตตอบแทนที่เกษตรกร ได้รับจากการผลิตนํ้านมดิบ	28
5. สหกรณ์โคนมที่มีทั้งศูนย์รวมนํ้านมดิบและโรงงานแปรรูป เป็นของตนเอง ปี 2538	29
6. จำนวนสหกรณ์โคนม จำนวนสมาชิก จำนวนโคนม จำนวนโคนม ขึ้นรีด และปริมาณธุรกิจ ในปี 2538	30
7. ค่าใช้จ่ายในการแปรรูปของสหกรณ์โคนม และราคาขายส่งผลิตภัณฑ์	31
8. ธุรกิจการผลิตนํ้านมดิบ ปี 2538 รายเขต	32
9. ปริมาณการใช้นํ้านมดิบของโรงงานผลิต ผลิตภัณฑ์นม ปี 2538	33
10. ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการผลิตนมชนิดต่าง ๆ ของอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์นม	34
11. ราคาขายปลีกนมยูเอชทีและนมพาสเจอร์ไรส์เฉลี่ย	35
12. ค่าการตลาด อุปสงค์และอุปทานของนมปี 2538	36
13. ราคานํ้านมดิบที่รัฐกำหนดรับซื้อ	37

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. ส่วนแบ่งตลาดนม UHT แยกตามมาตรา	38
2. ส่วนครองตลาดของนมพาสเจอร์ไรส์แยกตามมาตรา	39
3. ส่วนครองตลาดของนมเปรี้ยวแยกตามมาตรา	40
4. อัตราการเจริญเติบโตของนมชนิดต่าง ๆ	41
5. วิธีการตลาดนม	42
6. โครงสร้างและระบบธุรกิจนมของประเทศไทยในปัจจุบัน	43
7. โครงสร้างธุรกิจนมที่ควรจะต้องจัดตั้ง	44
8. การจัดสรรส่วนแบ่งรายได้จากอุตสาหกรรมนม	45
9. ระบบเครือข่ายข้อมูลของสภาอุตสาหกรรมนมแห่งชาติ	46

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวกที่

1. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นม แห่งประเทศไทย	48
---	----

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวกที่

1. รายละเอียดเกี่ยวกับสหกรณ์ในประเทศไทย	61
---	----

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ธุรกิจการผลิตนมเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย นับตั้งแต่ธุรกิจนำเข้านมผง ธุรกิจแปรรูป ธุรกิจเลี้ยงโคนม ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจค้าส่ง ธุรกิจค้าปลีก ผู้บริโภค ธุรกิจผลิตและผู้นำเข้าบรรจุภัณฑ์ธุรกิจผลิตยา วัคซีน ธุรกิจผลิตแร่ธาตุ ธุรกิจผลิตอาหารสัตว์ ธุรกิจผลิตอุปกรณ์เลี้ยงโค เช่น เครื่องผสมอาหาร เครื่องรีดนม อุปกรณ์ผสมเทียม อุปกรณ์รีดน้ำเชื้อ อุปกรณ์เก็บน้ำเชื้อ อุปกรณ์ก่อสร้าง โรงรีด โรงเลี้ยง โรงอนุบาล และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีองค์กรของรัฐ เข้ามาเกี่ยวข้องให้บริการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม การถ่ายทอดเทคโนโลยี การศึกษาวิจัย การอำนวยความสะดวก การควบคุมดูแลธุรกิจนม ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้า

เมื่อประชากรมากขึ้นขนาดและจำนวนธุรกิจใหญ่ขึ้นจำนวนประชากรที่มากขึ้นทำให้ความต้องการบริโภคเพิ่มมากขึ้น นมผลิตได้ไม่พอ ต้องมีการนำเข้า เช่น ปี 2531 นำเข้า 79,449 ตัน มูลค่า 3,267 ล้านบาท ปี 2534 นำเข้า 96,535 ตัน มูลค่า 4,031 ล้านบาท ปี 2536 นำเข้า 105,849 ตัน มูลค่า 5,163 ล้านบาท และ ปี 2537 นำเข้า 143,391 ตัน มูลค่า 6,202 ล้านบาท (ตารางที่ 1) จะเห็นว่าปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะประชากรเพิ่มขึ้นความต้องการบริโภคนมก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย เช่น ในปี 2525 ปริมาณการบริโภคน้ำนมพร้อมดื่ม มีจำนวน 44,385 ตัน หรือ 122ตัน/วัน ปี 2530 ปริมาณการบริโภคเพิ่มขึ้นเป็น 130,000 ตัน หรือ 356 ตัน/วัน แต่ปริมาณการผลิตมีเพียง 78,637 ตัน หรือ 217 ตัน/วัน ปี 2534 ปริมาณการบริโภคเพิ่มขึ้นเป็น 250,600 ตัน หรือ 686 ตัน/วัน ปริมาณการผลิตมีเพียง 554 ตัน/วัน ปี 2536 ปริมาณการ บริโภค มี 342,367 ตัน/วัน หรือ 938 ตัน/วัน แต่ผลิตได้เพียง 552 ตัน/วัน ในปี 2538 คาดว่าจะมีความต้องการเพิ่มขึ้นเป็น 479,467 ตันหรือ 1,314 ตัน/วัน แต่คาดว่าจะผลิตได้เพียง 959 ตัน/วัน(ตารางที่ 2) การที่เป็นเช่นนี้เกิดจากปัญหาหลายประการดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาอัตราการให้นมต่อตัวต่อวันของโคนม ในปี 2527 โคให้นมเฉลี่ย 8.62 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ปี 2530 เพิ่มขึ้นเป็น 10.14 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ปี 2535 ผลผลิตน้ำนมลดลงเป็น 8.93 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน แต่จำนวนน้ำนมดิบทั้งหมดยังคงเพิ่มขึ้น เพราะจำนวนโคเพิ่มขึ้น

นอกจากปริมาณนํ้ามันดิบที่เพิ่มขึ้นไม่มากพอแล้ว ยังมีปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นโดยไม่สอดคล้องกับราคานํ้ามันที่เกษตรกรได้รับ เช่น ปี 2527 ต้นทุนการผลิตนํ้ามันดิบเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.49 บาท เกษตรกรได้รับราคานํ้ามันเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.54 บาท ได้กำไรสุทธิ 2.05 บาท ต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 4) ถ้าเลี้ยงโคนม 10 ตัว และมีแม่โคขึ้นรีดร้อยละ 70 ก็จะมีโคนมให้นํ้ามันได้ 7 ตัว แต่ละตัวให้นํ้ามัน เฉลี่ย 8.62 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน รวมเป็นกำไรสุทธิเท่ากับ 125 บาท ต่อวัน ($8.62 \times 2.05 \times 7$) ถ้ารีดนมปีละ 270 วัน จะมีกำไร 33,750 บาท ถ้าโคนมราคาตัวละ 28,000 - 32,000 บาท เมื่อซื้อโคนมมา 10 ตัว เป็นเงินประมาณ 280,000 บาท เงินกำไรนี้ไม่เพียงพอที่เป็นค่าเงินต้นที่ต้องกู้มาเลี้ยงโคนมได้ ถ้ารวมเงินต้นที่ต้องกู้มาทำแปลงหญ้า สร้างโรงเรือน โรงรีดนม และบ่อนํ้าแล้ว เกษตรกรผู้เลี้ยงโคจะไม่มีโอกาสใช้หนี้ได้เลย

จากตารางที่ 3 ในปี 2535 ซึ่งการเลี้ยงโคนมได้เติบโตขึ้นมามาก ผลปรากฏว่า เกษตรกรมีกำไรจากการผลิตนํ้ามันดิบเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.31 บาท ลดลงจากปี 2527 ถึงกิโลกรัม ละ 0.74 บาท เมื่อคิดกำไรสุทธิต่อปีแล้วพบว่าเกษตรกรจะมีกำไรสุทธิปีละประมาณ 24,566 บาท โดยคิดว่าเกษตรกรเลี้ยงโค 10 ตัวเท่าเดิม เพราะโคที่เพิ่มขึ้นต้องจำหน่ายออกไปเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านแรงงานและที่ดินปลูกหญ้า โดยคิดว่าเกษตรกรมีโคนม 10 ตัว รีดนมได้ 7 ตัว ระยะเวลา รีดนมให้สูงขึ้น เป็น 300 วัน ได้นํ้ามันเฉลี่ยตัวละ 8.93 กิโลกรัมต่อวัน ($300 \times 1.31 \times 8.93 \times 7 = 24,566.43$) ซึ่งก็ไม่มีเงินพอแม้จะจ่ายคืนค่าโคนมเพียง 1 ตัว

จากปัญหาทั้งสองประการ คือ ปัญหาอัตราการให้นมต่อวันและปัญหาผลตอบแทนจากการผลิตนํ้ามันดิบต่ำนั้น เกิดจากอัตราการผสมติดต่ำ เนื่องจากการจัดการสัตว์ และเนื่องจากด้านพันธุกรรมของสัตว์ ราคาไม่เป็นสิ่งจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถแก้ไขได้ ถ้าโครงสร้างของธุรกิจสามารถปรับปรุงให้เอื้อต่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ ประเทศไทยผลิตนมได้ไม่พอ ต้องนำเข้าถึงปีละกว่า 100,000 ตัน ในทางทฤษฎีแล้ว สินค้าที่อุปสงค์มากกว่าอุปทาน ราคาควรจะสูงขึ้น แต่ราคานํ้ามันดิบกำหนดไว้ที่กิโลกรัมละ 6.50 บาท เป็นเวลาเกือบ 10 ปี แล้วมาปรับเป็น กิโลกรัมละ 8.50 บาท ซึ่งก็ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ขณะที่นมดิบราคากิโลกรัมละ 6.50 ข้าวราดแกงราคาจานละ 5 บาท แต่ปัจจุบันราคา

ข้าวราดแกงเพิ่มขึ้นเป็นจานละ 12 - 15 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 2-3 เท่าตัว ราคาอาหารชั้นเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ราคาน้ำมันดิบปรับให้สูงขึ้นเพียงร้อยละ 30 ส่วนค่าครองชีพเพิ่มขึ้นร้อยละ 200 - 300 ที่ดินที่ใช้เลี้ยงโคราคาสูงขึ้น ค่าแรงงานสูงขึ้นเพราะแรงงานหายากมากขึ้น ข้อความนี้เป็นความจริงที่ไม่ต้องอ้างอิงข้อมูล แม้ราคาน้ำมันดิบจะปรับขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 9.25 บาท ในปัจจุบันแต่ต้นทุนการผลิตก็เพิ่มมากกว่า

ประการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ประเทศไทยผลิตน้ำมันได้ไม่พอบริโภค แต่บางปีหรือบางฤดูปรากฏว่าเกษตรกรต้องเทนมทิ้ง เพราะตลาดไม่ซื้อ ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น คุณภาพไม่ได้เกณฑ์ที่กำหนด ไม่มีถังรองรับน้ำมันดิบพอ รถส่งนมเข้ามารับช้ากว่ากำหนด ผู้แปรรูปให้เหตุผลว่า ไขมันผงนำเข้าราคากิโลกรัมละ 45 - 50 บาท ละลายน้ำได้ 10 กิโลกรัมทำให้ต้นทุนการผลิตนมพร้อมดื่มจากการใช้ไขมันผง ละลายน้ำเหลือเพียงกิโลกรัมละ 4.50 - 5.00 บาทเท่านั้น เมื่อราคานมผงนำเข้าต่ำมากผู้ประกอบการก็ไม่อยากใช้นมสด เพราะได้กำไรน้อย จึงทำให้น้ำมันดิบที่ผลิตได้ล้นตลาด ทั้ง ๆ ที่ผลิตได้ไม่พอ ลักษณะเช่นนี้เกิดจากโครงสร้างของธุรกิจที่ไม่เหมาะสม ซึ่งควรจะได้มีการปรับปรุง

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ การที่รัฐได้กำหนดราคานมปรุงแต่ง โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมนมไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดราคา ทำให้ผลประโยชน์ตกแก่ประชาชนเพียงบางกลุ่ม การจัดสรรผลประโยชน์ควรได้รับการพิจารณากำหนดโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ รัฐได้ส่งเสริมให้นักเรียนดื่มนมมากขึ้น โดยจัดงบประมาณซื้อนมให้นักเรียนดื่มเป็นประจำ จำนวนถึง 1,200 - 1,800 ล้านบาทต่อปี แต่เงินจำนวนนี้นำไปซื้อนมพร้อมดื่มซึ่งมีนมผงเป็นส่วนประกอบ ก็เท่ากับว่ารัฐได้อุดหนุนธุรกิจต่างประเทศ และ การจัดส่งนมให้นักเรียนดื่มก็มีปัญหาเรื่องนมเสีย จัดส่งไม่ทั่วถึง ที่เป็นเช่นนี้เพราะโครงสร้างของธุรกิจไม่เหมาะสม ผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวิธีการปฏิบัติงาน ผลที่เกิดขึ้นจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการให้น้ำมันดำของโค ปัญหาการผสมนมติด ปัญหาโรคระบาด ปัญหาการจัดการสัตว์ ปัญหาสุขภิบาลสัตว์ และอื่น ๆ นั้นเกิดจากโครงสร้างของระบบธุรกิจนมไม่เหมาะสม เพราะการแก้ปัญหาเป็นไปในลักษณะ Topdown แม้แต่นโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม การเลือกพื้นที่ส่งเสริม การซื้อโค ก็เป็นไปในลักษณะ

ที่กำหนดโดยผู้มีอำนาจในการบริหารระดับสูง ทำให้ฝ่ายปฏิบัติการมีปัญหา ลักษณะการวางแผนโดยผู้ปฏิบัติไม่มีส่วน หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วม มักจะก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานเสมอ ปัจจุบันนี้การวางแผนแบบผสมผสาน(Integrated Planning) ได้ถูกนำมาใช้ในองค์กรต่าง ๆ โดยผู้ที่อยู่ในองค์กรแต่ละฝ่ายได้เข้ามามีบทบาทพร้อมในการจัดทำแผน ธุรกิจการผลิตและจำหน่าย นมก็เป็นธุรกิจหนึ่งที่โครงสร้างของธุรกิจไม่ได้ถูกกำหนดให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย แผน เป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน

ดังนั้น จึงควรศึกษาโครงสร้างของธุรกิจ ที่ควรจะต้องตั้งขึ้นโดยศึกษาถึงส่วนประกอบขององค์กร โครงสร้างระบบธุรกิจนมที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพของธุรกิจมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงปริมาณการรับซื้อ วิธีการรับซื้อนมดิบของสหกรณ์ องค์การส่งเสริมการเลี้ยงโคนม และธุรกิจแปรรูปนม

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงค่าใช้จ่ายในการรับซื้อน้ำนมดิบ ราคาที่รับซื้อของธุรกิจนม และมาตรฐานนมที่ซื้อ รวมทั้งปริมาณและราคาขายของผู้รับซื้อน้ำนมดิบ

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงค่าใช้จ่ายในการแปรรูปนม ค่าการตลาดของธุรกิจต่าง ๆ ที่ใช้นมเป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้า รวมทั้งราคาขายส่ง ราคาขายปลีก และกำไรต่อหน่วยของสินค้าในอุตสาหกรรมการผลิตนมและผลิตภัณฑ์นม

1.2.4 เพื่อศึกษาและจัดทำโครงสร้างของธุรกิจนมที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตนมและการแปรรูปนม

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

รูปแบบของโครงสร้างของธุรกิจนมที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการแปรรูปนม

1.4. ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 จะศึกษาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูปนม ซึ่งประกอบด้วยสหกรณ์ผู้เลี้ยงผู้เลี้ยงโคนม องค์การส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ธุรกิจการผลิตนมในรูปแบบต่าง ๆ

1.4.2 ผลิตภัณฑ์ที่ศึกษารวมค่านมที่ผลิตได้ในประเทศเฉพาะนมโค และนมที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ รวมทั้งนมสด นมผง ไขมันเนย และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ และที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของการผลิตนมพร้อมดื่ม

1.4.3 จำนวนสหกรณ์ที่ทำธุรกิจนํ้านมมีจำนวน 14 สหกรณ์ ดังปรากฏใน (ตารางที่ 5)

1.4.4 จำนวนธุรกิจที่ทำการแปรรูปนํ้านมดิบศึกษามาจำนวน 7 ธุรกิจ ซึ่งผลิตนมดื่ม 7 ตรา

1.5 วิธีการศึกษา

1.5.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงสร้างของธุรกิจนม โครงสร้างของอุตสาหกรรมที่ได้นําระบบแบ่งปันผลประโยชน์มาใช้ โครงสร้างของต้นทุนการผลิต นํ้านม ค่าการตลาด ส่วนครองตลาดของนมตราต่าง ๆ

1.5.2 ศึกษาค่าใช้จ่ายในการซื้อและจำหน่ายของธุรกิจรับซื้อนํ้านมดิบ รวมทั้งต้นทุนการรวบรวมต่อกิโลกรัม ราคาขาย

1.5.3 จากข้อมูลที่ได้นำไปพิจารณาการจัดทำโครงสร้างของธุรกิจนมที่ควรจะเป็น

1.6 นิยามศัพท์

นิยามศัพท์ที่ใช้เป็นนิยามศัพท์ในเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีดังนี้

โครงสร้าง (Structure)	หมายถึง ส่วนประกอบหรือองค์ประกอบของธุรกิจนม
ระบบ (System)	หมายถึง รูปแบบของการดำเนินธุรกิจนม
ธุรกิจนม	หมายรวมถึง ธุรกิจเลี้ยงนม ธุรกิจการจัดจำหน่าย นํ้านมดิบ ธุรกิจการจัดจำหน่ายนํ้านมแปรรูป

1.7 การตรวจเอกสาร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้เสนอให้มีการจัดตั้งสภาการเกษตร เพื่อให้มีผู้ที่มีส่วนร่วมในธุรกิจ นับตั้งแต่เกษตรกร ผู้แปรรูป ผู้ค้า และรัฐบาล ได้เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการกำหนดนโยบายการผลิต การจำหน่าย ราคา และการส่งเสริมการผลิต โดยให้มีกฎหมายเฉพาะรองรับสภานี้ แต่ก็ยังไม่มี การนำไปสู่การปฏิบัติแต่อย่างใด

กรมปศุสัตว์ (2538) ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติ คณะกรรมการและ
ผลิตภัณฑนมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2538 โดยกำหนดให้มี ผู้แทนจากผู้ผลิตนม
ผู้แทนจากผู้ผลิตภัณฑนมและจากรัฐบาล เข้ามาช่วยกันกำหนดนโยบาย มาตรการเลี้ยง
โคนม การผลิตผลิตภัณฑนม การนำเข้า และการจัดจำหน่าย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม
แก่ทุกฝ่าย รวมทั้งป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบในธุรกิจการผลิตนมด้วย

บทที่ 2

สภาพโครงสร้างของระบบธุรกิจนม

2.1 บทนำ

ในบทนี้จะเสนอผลการศึกษาโครงสร้างระบบธุรกิจนม โดยจะศึกษาถึง สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม ธุรกิจการแปรรูปนํ้านม ธุรกิจการจัดจำหน่าย องค์กรที่เกี่ยวข้อง กับธุรกิจนม การบริหารองค์กร และประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นองค์ ประกอบของโครงสร้างระบบธุรกิจนม

2.2 รูปแบบของธุรกิจเลี้ยงโคนมในประเทศไทย

ธุรกิจการเลี้ยงโคนมก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของโครงสร้าง ระบบธุรกิจนม ซึ่งธุรกิจการเลี้ยงโคนมแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้คือ

2.2.1 การเลี้ยงโคนมในรูปของสมาชิกสหกรณ์โคนม เนื่องจากการเลี้ยง โคนมจำเป็นต้องทำเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดปริมาณธุรกิจที่มากพอแก่การรวบรวมส่งตลาด และจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบได้ ประกอบกับการเลี้ยงโคนม เกษตรกรจำเป็นต้อง กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินโดยเฉพาะ ธ.ก.ส. เพื่อนำเงินที่ได้มาซื้อแม่โคสร้างโรงเรือน และจัดซื้ออุปกรณ์การเลี้ยงโค นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ เกษตรกรทั้งก่อนและหลังการเลี้ยงโค เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงในธุรกิจ การจัดการ ผลิต การจัดการจำหน่ายนํ้านมดิบ การจัดหาปัจจัยการผลิต และการถ่ายทอด เทคโนโลยีดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เกษตรกรจึงได้รับการแนะนำให้รวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ โคนม ดังนั้นการเลี้ยงโคนมในรูปแบบนี้จึงเป็นที่แพร่หลายในประเทศไทยซึ่งปัจจุบัน ที่ สหกรณ์โคนม จำนวน 95 สหกรณ์ มีโคนมทั้งหมด 196,499 ตัว ที่สมาชิก 19,393 ราย ในจำนวนนี้แยกเป็นสหกรณ์ที่มีสมาชิกเลี้ยงโคแล้วจำนวน 76 สหกรณ์ สมาชิก 18,048 ราย จำนวนโคนม 196,499 ตัว เป็นสหกรณ์ที่หยุดทำธุรกิจแล้ว 2 สหกรณ์ สมาชิก

89 ราย เป็นสหกรณ์ตั้งใหม่ซึ่งยังไม่ได้เลี้ยงโคนม 18 สหกรณ์ สมาชิก 1,345 ราย (ตารางผนวกที่ 1) จากจำนวนสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจการเลี้ยงโคนมแล้ว 76 สหกรณ์ ผลิตนํ้านมดิบออกสู่ตลาด เฉลี่ยวันละ 516.2 ตัน มีแม่โคขึ้นรีด 78,600 ตัว หรือร้อยละ 40 ของจำนวนโคนมทั้งหมดในฟาร์ม จากปริมาณนํ้านมดิบที่ผลิตได้เฉลี่ยวันละ 516.20 ตัน หรือจำนวน 188,413 ตันต่อปี คิดเป็นมูลค่านํ้านมดิบที่สหกรณ์รวบรวมได้ 1,507 ล้านบาทต่อปี สหกรณ์จำหน่ายออกไปเป็นรายได้ 1,797 ล้านบาท ที่เหลือได้

แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมจำหน่ายได้ รายได้ 1,520 ล้านบาท/ปี นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีรายได้จากการจำหน่ายอาหารสัตว์และสินค้าอื่นปีละ 578 ล้านบาท (ตารางที่ 6)

2.2.2 การเลี้ยงในลักษณะบริษัท ซึ่งเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ มีแม่โคนมขึ้นรีดจำนวนมาก เป็นฟาร์มขนาดที่มีโคทั้งหมด 1,000 ตัวขึ้นไป เช่น ฟาร์ม CDI, ฟาร์มโชคชัย ฟาร์มแหลมทอง ฟาร์ม DK. ฟาร์มขนาดใหญ่จะมีนักวิชาการด้านสัตวแพทย์ ด้านสัตวบาลประจำฟาร์ม มีการนำวิชาการมาใช้ในการจัดการฟาร์มอย่างมาก ฟาร์มในกลุ่มนี้มีโคนมทั้งหมดประมาณ 14,000 ตัว บางฟาร์มมีโรงงานแปรรูปเป็นตัวของตนเองเช่น ฟาร์มแหลมทอง ฟาร์ม CDI และฟาร์มโชคชัย

2.2.3 การเลี้ยงในลักษณะเกษตรกรอิสระ กลุ่มนี้จะเป็นผู้เลี้ยงที่มีฟาร์มขนาดกลาง คือมีแม่โคขึ้นรีดจำนวน 50 ตัวขึ้นไปแต่ไม่เกิน 200 ตัว กลุ่มนี้จะส่งนมให้กับ อ.ส.ค. มีการจัดการดี ผลผลิตนํ้านมเฉลี่ยต่อตัวและต่อวันค่อนข้างสูง มีการนำเอาวิชาการมาใช้บ้างพอสมควร

2.3 ผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคนม

จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจกิจการเกษตรรายงานว่า เกษตรกรเลี้ยงโคนมมีผลตอบแทนจากการผลิตนํ้านมดิบในปี พ.ศ. 2521 กิโลกรัมละ 1.87 บาท (ราคาขาย- ต้นทุน, 4.96-3.09) ปี 2525 เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการผลิตนํ้านมดิบ เพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 2.40 บาท และผลตอบแทนได้เปลี่ยนไปเป็นกิโลกรัมละ 2.50, 1.31 และ 1.39 บาท ในปี พ.ศ. 2530, 2535 และ 2537 ตามลำดับ จะเห็นว่าผลตอบแทนจากการผลิตของเกษตรกรมีแนวโน้มลดลง (ตารางที่ 4)

ถ้านำปริมาณนํ้านมดิบที่ผลิตได้มาพิจารณาด้วย ก็พบว่าเกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงโคนมในปี 2537 17.84/ตัว/วัน หากมีโคนมขึ้นรีด 7 ตัว ก็จะมีกำไร 125 บาท/วัน/ฟาร์ม และถ้าฟาร์มใดมีโคนมขึ้นรีด 15 ตัว ก็จะมีกำไร 268 บาท/วัน/ฟาร์ม ในปี 2530 ถ้าเกษตรกรมีโคนมขึ้นรีด 7 ตัว ก็จะมีกำไร 177 บาท/วัน/ฟาร์ม และถ้ามีโคนมขึ้นรีด 15 ตัว ก็จะมีกำไร 380 บาท/ฟาร์ม/วัน ตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา กำไรจากการเสนอโคนมของเกษตรกรมีแนวโน้มต่ำลง เช่น ในปี 2533 เกษตรกรมีกำไร 139 บาท/ฟาร์ม/วัน ถ้ามีโคนมขึ้นรีด 7 ตัว และถ้ามีโคนมขึ้นรีด 15 ตัว ก็จะมีกำไรเพียง 175 บาท/ฟาร์ม/วัน (ตารางที่ 3) ซึ่งนับว่าต่ำมาก

ฉัตร ชำของ และเอื้อ สิริจินดา (2537) ได้ศึกษาต้นทุนการผลิตน้ำมันดิบของเกษตรกรปี 2535/36 โดยพิจารณาแยกตามขนาดฟาร์มของแต่ละภาคทั้ง 4 ภาค พบว่าต้นทุนผันแปรทั้งหมดประกอบด้วย ค่าวัสดุปัจจัยการผลิต ค่าแรงงาน ค่าบริการ ค่าเสียโอกาสของเงินทุนตนเอง ฟาร์มขนาดเล็กซึ่งมีโคทั้งหมดเฉลี่ย 8 ตัว/ฟาร์ม มีต้นทุนผันแปรทั้งหมดเฉลี่ย 107,065.74 บาท/ฟาร์ม/ปีหรือ 6.98 บาท/กิโลกรัม ฟาร์มขนาดกลางมีโคนมทั้งหมดเฉลี่ย 15 ตัว/ฟาร์ม มีต้นทุนผันแปรทั้งหมดเฉลี่ย 194,981.38 บาท/ฟาร์ม/ปีหรือ 6.18 บาท/กิโลกรัม ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีโคนมเฉลี่ยทั้งหมด 33 ตัว/ฟาร์ม มีต้นทุนผันแปรทั้งหมดเฉลี่ย 401,807.19 บาท/ฟาร์ม/ปี หรือ 5.54 บาท/กิโลกรัม ต้นทุนคงที่ทั้งหมดประกอบด้วย ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์ ค่าใช้ที่ดินและค่าดอกเบี้ยเงินกู้ โดยฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนคงที่ทั้งหมดเฉลี่ย 24,004.38 บาท/ฟาร์ม/ปี หรือ 1.47 บาท/กิโลกรัม ฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนคงที่เฉลี่ย 41,335.12 บาท/ฟาร์ม/ปี หรือ 1.31 บาท/กิโลกรัม ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนคงที่ทั้งหมดเฉลี่ย 77,103.19 บาท/ฟาร์ม/ปี หรือ 1.01 บาท/กิโลกรัมซึ่งจะทำให้ฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 131,070.12 บาท/ฟาร์ม/ปี หรือ 8.44 บาท/กิโลกรัม ฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนทั้งหมด 236,316.50 บาท/ฟาร์ม/ปี หรือ 7.50 บาท/กิโลกรัม และฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนทั้งหมด 478,910.39 บาท/ฟาร์ม/ปี หรือ 6.55 บาท/กิโลกรัม

จากการศึกษาของ ฉัตร ชำของ และเอื้อ สิริจินดา (2538) โดยศึกษาฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีแม่โคขึ้นรีดตั้งแต่ 100 ตัวขึ้นไปพบว่า ผลตอบแทนจากการทำฟาร์มในรอบปีการผลิต 2537-2538 ของฟาร์มโคนมจำนวน 17 ฟาร์มเกษตรกรขาดทุนเฉลี่ย 7,846,043.93 บาท/ฟาร์ม (16,193,525.49-24,039,569.42) หรือขาดทุนเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.32 บาท โดยคิดเฉพาะปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้จริง แต่ถ้าคิด Milk Equivalent มารวมด้วย จะขาดทุนน้อยลง คือขาดทุนเฉลี่ยฟาร์มละ 3,545,313.86 บาท (20,494,255.55-24,039,569.42) หรือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.58 บาท โดยมีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 10.12 บาท เกษตรกรขายนมได้ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 8.54 บาท

2.4 ปริมาณการเลี้ยงโคนมและปริมาณนํ้านมดิบที่ผลิตได้

ปัจจุบัน(2538) มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 20,103 ราย ผลิตนํ้านมส่งตลาด 18,435 ราย หรือร้อยละ 92 ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมด ผลิตนํ้านมดิบได้วันละ 1.24 ล้านกิโลกรัม มีแม่โคนมทั้งหมด 168,472 ตัว หรือร้อยละ 58 ของโคทั้งหมด เพศเมียอายุ 0-1ปี จำนวน 38,745 ตัว อายุมากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 42,043 ตัว อายุ 2 ปีขึ้นไป แต่ยังไม่ได้ผสมจำนวน 39,369 ตัว รวมเป็นโคนมทั้งหมด 288,629 ตัว หรือเฉลี่ยรายละ 14 ตัว(ตารางที่ 8)

2.5 สหกรณ์โคนม

สหกรณ์โคนมแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คือสหกรณ์ที่ทำหน้าที่รวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิกแล้วขายให้แก่ธุรกิจแปรรูป เช่น อ.ส.ค บริษัทที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์นม

กลุ่มที่ 2 คือ สหกรณ์ที่ทำหน้าที่รวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิกแล้วทำการแปรรูปทั้งหมด หรือทำการแปรรูปเป็นนม ยู เอช ที นมพาสเจอร์ไรส์ บางส่วน ที่เหลือ ขายให้กับธุรกิจผลิต ผลิตภัณฑ์นม

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์กลุ่มที่ 2 นี้มีจำนวน 14 สหกรณ์ มีศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ และโรงงานแปรรูปเป็นของตนเองดังนี้คือ

ลำดับที่	ชื่อสหกรณ์โคนม	จังหวัด
1.	สค.หนองโพราชบุรี จำกัด	ราชบุรี
2.	สค.นครปฐม จำกัด	นครปฐม
3.	สค.เชียงใหม่ จำกัด	เชียงใหม่
4.	สค.ปากช่อง จำกัด	นครราชสีมา
5.	สค.ปศุสัตว์เขาสูง จำกัด	ราชบุรี
6.	สค.พัทลุง จำกัด	พัทลุง
7.	สค.บ้านโป่ง จำกัด	ชลบุรี
8.	สค.ฉะเชิงเทรา จำกัด	ฉะเชิงเทรา
9.	สค.ชัยนาท จำกัด	ชัยนาท

10.	สค.สุรินทร์	จำกัด	สุรินทร์
11.	สค.อุดรธานี	จำกัด	อุดรธานี
12.	สค.วาริชภูมิ	จำกัด	สกลนคร
13.	สค.วิหารแดง	จำกัด	สระบุรี
14.	สค.กำแพงแสน	จำกัด	นครปฐม

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์

2.5.1 การจัดจำหน่ายน้ำมันดิบของสหกรณ์

น้ำมันดิบที่สหกรณ์รวบรวมได้จากสมาชิกจะขายให้กับธุรกิจต่าง ๆ ดังนี้

1. ขายให้กับสหกรณ์โคนมที่สหกรณ์เป็นสมาชิก เช่น สหกรณ์โคนมหนองโพ สหกรณ์โคนมเชียงใหม่ สหกรณ์โคนมกำแพงแสน เป็นต้น
2. ขายให้กับองค์การส่งเสริมการเลี้ยงโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) มีสหกรณ์บางแห่งซึ่งขายน้ำมันดิบให้กับทั้งสหกรณ์โคนมและอ.ส.ค. หรือสมาชิกสหกรณ์บางรายก็ขายให้กับทั้งสหกรณ์โคนมและอ.ส.ค.
3. ขายให้กับธุรกิจแปรรูปเอเคชน เมื่อสหกรณ์รวบรวมน้ำมันดิบจากสมาชิกได้แล้วก็จะจำหน่ายให้กับ บริษัทของเอเคชนที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์นมเช่น บริษัทอุตสาหกรรมนมไทย บริษัทโฟร์โมส บริษัทเมจิ ไทยเดนมาร์ค สโนว์ แล็คต้า และกูฟิงค์ เป็นต้น

2.5.2 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนของการแปรรูปน้ำมันของสหกรณ์

จากการนำข้อมูลการทำธุรกิจการจัดจำหน่ายและการแปรรูปของสหกรณ์ ซึ่งรวบรวมโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ มาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ปรากฏผลดังนี้ ค่าใช้จ่ายในการผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ 6 สหกรณ์ คือ สหกรณ์หนองโพ ราชบุรี นครปฐม เชียงใหม่ พัทลุง บ้านบึง กำแพงแสน และวิหารแดง เฉลี่ยกิโลกรัมละ 11.4 บาท สหกรณ์ขายส่งที่โรงงานเฉลี่ยกิโลกรัมละ 12.52 บาท สหกรณ์มีส่วนเหลือหรือผลตอบแทนกิโลกรัมละ 1.38 บาท กรณีของที่สหกรณ์ผลิตนม

ยูเอชที คือสหกรณ์หนองโพค่าใช้จ่ายการผลิตกิโกรัมละ 14.17 บาท ราคาขายส่งกิโกรัมละ 16.12 บาท ได้รับผลตอบแทนเฉลี่ยกิโกรัมละ 1.95 บาท (ตารางที่ 7) หรือร้อยละ 13.76 ซึ่งใกล้เคียงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ จะเห็นว่าธุรกิจการแปรรูปของสหกรณ์ทำให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

2.6 ธุรกิจการแปรรูปนํ้ามันดิบ

ธุรกิจที่ทำการแปรรูปนํ้ามันดิบ มีสหกรณ์โคนมที่สำคัญก็คือ สหกรณ์โคนมหนองโพ สหกรณ์โคนมเชียงใหม่ สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก สหกรณ์โคนมนครปฐม สหกรณ์โคนมบ้านบึง สหกรณ์โคนมกำแพงแสน สหกรณ์โคนมพัทลุงและอื่น ๆ อีก ที่ทำการผลิต ผลิตภัณฑ์นมโดยเฉพาะอย่างยิ่งนมพาสเจอร์ไรส์ ส่วนสหกรณ์โคนมหนองโพ นอกจากจะผลิตนมพาสเจอร์ไรส์แล้วยังผลิตนม ยู เอช ที และโยเกิร์ตอีกด้วย

นอกจากสหกรณ์โคนมที่ทำการผลิต ผลิตภัณฑ์นมแล้ว ยังมีองค์การส่งเสริมการเลี้ยงโคนมแห่งประเทศไทย(อ.ส.ค.) ก.ร.ป.กลาง และธุรกิจเอกชน เช่น บริษัทอุตสาหกรรมนมไทยซึ่งผลิตนมตรามะลิ บริษัทโฟร์โมสฟิสแลนด์ บริษัทซีพีเมจิ บริษัทโซคชัยมิลค์อินดัสทรี บริษัทดัชมิลค์ บริษัทผู้ผลิตนมภูพิงค์ บริษัทผู้ผลิตนมตราแฉัตร และอื่น ๆ รวมแล้วใช้นํ้ามันดิบรวมกันประมาณปีละ 443,462 ตัน (ตารางที่ 9) หรือร้อยละ 98 ของปริมาณนํ้ามันดิบที่ผลิตได้คือ 450,000 ตัน ตัวเลขการใช้นํ้ามันดิบที่น้อยกว่าปริมาณการผลิตได้นี้แสดงว่า ปริมาณการรายงานความต้องการใช้ของบางบริษัทที่ให้ข้อมูลต่ำกว่าปริมาณการใช้จริง ทำให้ข้อมูลแตกต่างกันร้อยละ 2 แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

2.7 ค่าใช้จ่ายในการผลิตผลิตภัณฑ์นม

ค่าใช้จ่ายในการผลิตนมแต่ละชนิด โดยทุกตราทำการศึกษาในรูปของร้อยละ ของส่วนประกอบของค่าใช้จ่ายสำคัญมี 4 รายการคือ ค่าวัตถุดิบ ค่าภาชนะบรรจุ ค่าการผลิตซึ่งประกอบด้วยค่าแรงงาน ค่าพลังงาน ค่าดอกเบี้ย ค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรอุปกรณ์การผลิต ส่วนประกอบสุดท้ายคือค่าการตลาด ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นมข้นหวานมีค่าวัตถุดิบร้อยละ 65 ค่าภาชนะบรรจุร้อยละ 15 ค่าการผลิตร้อยละ 8 ค่าการตลาดร้อยละ 12 นมผงมีค่าวัตถุดิบร้อยละ 56 ค่าภาชนะบรรจุร้อยละ 19

ค่าการผลิตร้อยละ 18 ค่าการตลาดร้อยละ 7 นมพาสเจอร์ไรส์มีค่าวัตถุดิบต่ำสุดคือ ร้อยละ 35 ค่าภาชนะบรรจุสูงสุดคือร้อยละ 45 ค่าการผลิตร้อยละ 15 ค่าการตลาด ร้อยละ 5 นม ยู เอช ที ชนิดจืดมีค่าวัตถุดิบร้อยละ 47 ค่าภาชนะบรรจุร้อยละ 28 ค่าการผลิตร้อยละ 13 ค่าการตลาดร้อยละ 12 นม ยู เอช ที ชนิดหวาน มีค่าวัตถุดิบ ร้อยละ 40 ค่าภาชนะบรรจุร้อยละ 20 ค่าการผลิตร้อยละ 15 ค่าการตลาดร้อยละ 25

กล่าวโดยสรุป นมพาสเจอร์ไรส์และนม ยู เอช ที มีค่าวัตถุดิบร้อยละ 41 ค่าภาชนะบรรจุร้อยละ 31 ค่าการผลิตร้อยละ 14 และค่าการตลาดก็ร้อยละ 14 เช่นกัน เหตุที่เฉลี่ยเฉพาะนม 3 ชนิดนี้ก็เพราะ นมทั้ง 2 ชนิดนี้ใช้วัตถุดิบ คือ นมดิบ ภายในประเทศมากกว่านมข้นหวานและนมผง (ตารางที่ 10)

2.8 ราคาขายปลีกผลิตภัณฑ์นม

ราคาขายปลีกของนมพาสเจอร์ไรส์ จะแตกต่างกันตามตรา และปริมาณ บรรจุ ขนาดที่บรรจุ 1 ลิตร ส่วนใหญ่จะบรรจุไม่ถึง 1 ลิตร เช่น ขนาดบรรจุ 800 ซีซี ชนิดหวานราคาขวดละ 25 บาท ชนิดจืดขวดละ 26 บาท ขนาดบรรจุ 830 ซีซี ราคา ขวดละ 27 บาท สำหรับชนิดจืด และ 28 บาท สำหรับชนิดหวาน ขนาดบรรจุ 850 ซีซี ชนิดจืดขวดละ 27 บาท ชนิดหวานขวดละ 29 บาท ขนาดบรรจุ 946 ซีซี ชนิดจืดราคา ขวดละ 27 บาท และชนิดหวานราคาขวดละ 29 บาทเท่ากับกับขนาดบรรจุ 850 ซีซี โดย เฉลี่ยชนิดหวานรสต่าง ๆ จะราคาสูงกว่าชนิดจืดขวดละ 1-2 บาท ยังไม่มีนมตราใดที่ บรรจุครบ 1,000 ซีซีต่อ 1 ขวด (ตารางที่ 11)

สำหรับนม ยู เอช ที ขนาดบรรจุ 850-900 ซีซี ต่อกล่อง เฉลี่ยกล่องละ 21 บาท สำหรับชนิดจืด และ 22 บาทสำหรับชนิดหวาน ขนาดบรรจุ 250 ซีซี ต่อกล่อง ราคาขายปลีกที่ห้างสรรพสินค้า โทล ะ 86 บาท เท่ากันทั้งชนิดหวาน และจืด ขนาด บรรจุ 1/2 โทล ราคา 37 บาท สำหรับชนิดจืด และ 37.50 บาท สำหรับชนิดหวาน โดย ทั่วไปราคานม ยู เอช ที ชนิดหวานและชนิดจืด ที่ห้างสรรพสินค้าที่ขายในรูปทั้งขายส่ง และขายปลีกนั้นราคาจะใกล้เคียงกัน แต่ที่ร้านค้าอื่นที่ไม่ใช่ร้านขายส่ง ราคานม ยู เอช ที ชนิดหวาน จะสูงกว่าชนิดจืด กล่องละ 2 บาท

นมยู เอช ที ขนาดบรรจุ 200 ซีซี ต่อกล่อง ขายส่งเป็นโหล ราคาโหลละ 65 บาท สำหรับชนิดจืด และ 67 บาทต่อ 1 โหล สำหรับชนิดหวาน ถ้าส่วนบรรจุ 1/2 โหล ราคา 33 บาท สำหรับชนิดจืด และ 35 บาท สำหรับชนิดหวาน

จากการเก็บข้อมูลการจำหน่ายปลีกของนม ไม่ว่าจะเป็นชนิดหวานและชนิดจืด ถ้าบรรจุ 250 ซีซี ราคาขายที่มินิมาร์ท(รวมทั้งมินิมาร์ทตามสถานีบริการน้ำมัน) จะราคากล่องละ 10 บาท แต่ถ้าขายตามร้านค้าทั่วไป ราคาเฉลี่ยกล่องละ 7-8 บาท

นมเปรี้ยวขนาดบรรจุ 180 ซีซี จำนวน 4 กล่องราคาขายส่ง 23 บาท ราคาขายปลีก กล่องละ 6-7 บาท (ตารางที่ 11)

2.9 อุปทานและอุปสงค์ของนม

อุปทานของน้ำนมดิบเพิ่มร้อยละ 12 ต่อปี โดยในปี 2538 ผลิตนมดิบได้ประมาณ 450,000 ตัน หรือวันละ 1,235 ตัน มูลค่าการตลาดน้ำนมดิบ 4,140 ล้านบาท อุปทานรวมของผลิตภัณฑ์นมเพิ่มร้อยละ 22 ต่อปี ปริมาณผลิตภัณฑ์นมออกสู่ตลาด 600,000 ล้านลิตร เฉลี่ยทุกชนิดราคาลิตรละ 22 บาท เป็นมูลค่าการตลาด 13,200 ล้านบาท จำนวนนี้ไม่รวมนมผงที่นำเข้า

อุปสงค์ของนมโดยเฉลี่ยทุกชนิดเพิ่มร้อยละ 20 ต่อปี แยกเป็น อุปสงค์ของนมยู เอช ที เพิ่มร้อยละ 15 ต่อปี โยเกิร์ต เพิ่มร้อยละ 30 ต่อปี นมพาสเจอร์ไรส์เพิ่มร้อยละ 25 ต่อปี ปริมาณการบริโภคเฉลี่ย คนละ 12 กก./ปี (ตารางที่ 12)

2.10 ส่วนแบ่งตลาดนม

2.10.1 ส่วนแบ่งตลาดนมยู เอช ที

จากการศึกษาพบว่านมตราฟาร์มมีส่วนแบ่งตลาดในปัจจุบันสูงที่สุดคือ ร้อยละ 28 รองลงไป คือตราวัวแดงร้อยละ 19 ตรามะลิร้อยละ 17 ตราหนองโพร้อยละ 15 ตราโชคชัยร้อยละ 9 ตราเมจิร้อยละ 7 ตราสโนว์ร้อยละ 2 ตราภูพิงค์ร้อยละ 2 และแล็คต้าร้อยละ 1 ตามลำดับ (ภาพที่ 1)

2.10.2 ส่วนแบ่งตลาดนมพาสเจอร์ไรส์

สำหรับนมพาสเจอร์ไรส์ นมตราเมจิมีสวนครองตลาดสูงสุดคือ ร้อยละ 40 รองลงไปคือตราหนองโพร้อยละ 28 ตราโชคชัยร้อยละ 10 ตราวัวแดงร้อยละ 8 ตราดัชมิลค์ร้อยละ 6 ตราโฟร์โมสร้อยละ 5 และตราอื่น ๆ มีส่วนครองตลาดรวมกันร้อยละ 3 (ภาพที่ 2)

2.10.3 ส่วนแบ่งตลาดนมเปรี้ยว

เนื่องจากตราयाकुท์เป็นผู้บุกเบิกตลาดนมเปรี้ยว ดังนั้น นมตรานี้จึงยังครองตลาดสูงสุดถึงร้อยละ 51 เพราะได้ใช้กลยุทธ์การขายตรงถึงผู้บริโภคมาใช้เป็นหลักในการทำตลาด รองลงไปคือตราดัชมิลค์ มีส่วนครองตลาดร้อยละ 18 ตราโยโมส ร้อยละ 12 ตราหนองโพร้อยละ 4 ตราเมจิมีสร้อยละ 4 และตราวัวแดงร้อยละ 3 ส่วนตราอื่น ๆ มีส่วนครองตลาดรวมกันร้อยละ 8 (ภาพที่ 3)

2.10.4 อัตราการเจริญเติบโตของตลาดนม

ในปี 2533 นมยู เอช ที เติบโตร้อยละ 60 จากปีก่อน นมพาสเจอร์ไรส์ เติบโตร้อยละ 15 โยเกิร์ตเติบโตร้อยละ 10 ปี 2537 อัตราการเติบโตของตลาดลดลงเหลือร้อยละ 20 แต่นมพาสเจอร์ไรส์เติบโตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25 ส่วนโยเกิร์ตหรือนมเปรี้ยวเติบโตเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 30 ในปี 2538 ทั้งนมพาสเจอร์ไรส์ และนมเปรี้ยวมีอัตราการเจริญเติบโตของตลาดเท่ากันคือร้อยละ 30 ส่วนนมยู เอช ที อัตราการเติบโตของตลาดลดลงเหลือร้อยละ 10 ซึ่งส่วนครองตลาดถูกแย่งไปครองโดยนมพาสเจอร์ไรส์ และนมเปรี้ยวในบางส่วน (ภาพที่ 4)

2.11 วิธีการตลาดนมเปรี้ยว

เมื่อเกษตรกรผลิตนมได้แล้ว บางส่วนจะส่งให้สหกรณ์โคนม ซึ่งมีศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบใกล้ฟาร์มของเกษตรกร จากศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบนี้จะส่งให้สหกรณ์เพื่อส่งให้โรงงานอุตสาหกรรม และสหกรณ์บางแห่งที่แปรรูปเอง ซึ่งทำการแปรรูปทั้งหมดหรือบางส่วนขึ้นอยู่กับกำลังการผลิตและปริมาณนํ้านมดิบ ศูนย์รวบรวมนํ้านมบางแห่งก็จะส่งนํ้านมดิบให้ทั้ง อ.ส.ค. และสหกรณ์ด้วย

ซึ่งเมื่อน้ำนมดิบส่งออกจากศูนย์ไปแล้วก็จะเข้าสู่โรงงานแปรรูป ซึ่งมีทั้ง สหกรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ ยกเว้นสหกรณ์หนองโพ ซึ่งจะผลิตทั้งนม ยู เอช ที นมเปรี้ยว และนมพาสเจอร์ไรส์ เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมทำผลิตภัณฑ์นม ผู้แปรรูปหรือผู้ทำผลิตภัณฑ์นมอื่น นอกจากสหกรณ์แล้วก็มี อ.ส.ค. ซึ่งผลิตนม ยู เอช ที นมพาสเจอร์ไรส์ และนมเปรี้ยวด้วย สำหรับนมพาสเจอร์ไรส์ ที่สหกรณ์ผลิตได้จะขายให้กับทั้งผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีกในท้องถิ่น แล้วขายให้ผู้บริโภค

สำหรับนมยูเอชทีและนมเปรี้ยว ซึ่งแต่ละธุรกิจที่ผลิต ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ อ.ส.ค. และบริษัทเอกชน จะมีตัวแทนจำหน่าย ซึ่งตัวแทนนี้จะทำหน้าที่การตลาด ทั้งหมด รวมทั้งการส่งเสริมตลาดด้วย ตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์นมก็จะส่งสินค้าให้กับ ดีพาร์ทเมนต์สโตร์ ห้างร้าน มินิมาร์ท ร้านค้า และมินิมาร์ทตามปั้มน้ำมันด้วย นอกจากนี้ยังจะส่งให้ผู้ค้าส่งแถบชายแดนนำไปขายยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เขมร ลาว พม่า และ จีน เป็นต้น อีกส่วนหนึ่งก็จะส่งออกไปยังประเทศในแถบดินโตจีนด้วย (ภาพที่ 6)

2.12 ธุรกิจจัดจำหน่ายนมแปรรูป

ธุรกิจจัดจำหน่ายนมแปรรูป หรือผลิตภัณฑ์นม นมที่ศึกษาในเรื่องนี้จะศึกษาเฉพาะแต่นม ยู เอช ที นมพาสเจอร์ไรส์ และโยเกิร์ต เท่านั้น เพราะนมทั้ง 3 ชนิดนี้ได้นำน้ำนมดิบที่ผลิตได้ในประเทศมากกว่าผลิตภัณฑ์นมชนิดอื่น ซึ่งการจัดจำหน่ายนมทั้ง 3 ชนิดนั้น พิจารณาได้ดังนี้

การจัดจำหน่ายนม ยู เอช ที โดยทั่วไปแล้วผู้ผลิตจะจัดจ้าง ตัวแทนจำหน่าย มาทำหน้าที่การตลาด ซึ่งได้รับส่วน เหลือมร้อยละ 20-25 โดยผู้แทนจำหน่ายจะทำหน้าที่จัดส่งนมให้ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกที่เป็นห้างสรรพสินค้าเอง รวมทั้งการจัดทำกลยุทธ์การตลาดด้วย

การจัดจำหน่ายนมพาสเจอร์ไรส์ โรงงานผู้ผลิตมีทั้งที่ขายผ่านตัวแทนจำหน่าย และขายเองให้ผู้ค้าปลีกหรือค้าส่งก็ได้ โดยผู้ซื้อจะมารับนมเองที่โรงงาน หรือผู้ผลิตนำนมไปส่งตามห้างสรรพสินค้าเอง หรือให้ตัวแทนจัดส่งไปให้ และนมที่มีปัญหาการขายไม่หมดก็จะรับกลับมา หากเป็นสหกรณ์ที่ทำการผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ สมาชิกที่เป็นผู้ขายปลีก ผู้ซื้อ ประจำส่วนใหญ่จะมารับนมเองที่โรงงานทุกวัน

การจัดจำหน่ายนมเปรี้ยวชนิดดื่มทำเช่นเดียวกับกรณีของนม ยู เอช ที หากเป็นนมเปรี้ยวชนิดดื่บประทาน อาจจะมีทั้งการขายตรงและขายโดยผ่านตัวแทนจำหน่าย

2.13 องค์การที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนม

องค์การที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนมแยกออกเป็น กลุ่มดังนี้

2.1.3.1 องค์การภาครัฐ

องค์การภาครัฐที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนม ก็มีกรมปศุสัตว์ซึ่งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิต การดูแลการผลิตนม การเลี้ยงโคนม การศึกษาวิจัย การจัดทาแม่โคนม การควบคุมคุณภาพน้ำนมดิบ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

- สำนักงานเศรษฐกิจ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่วางแผนการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิต การศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจของนม
- กรมการค้าภายใน ดูแลการค้าภายในประเทศ การกำหนดราคาซื้อขายนม ร่วมกับองค์กรอื่น
- กรมการค้าต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ เกี่ยวข้องกับการตลาดนมทั้งในและนอกประเทศ การดูแลผลกระทบขององค์การการค้าโลก (WTO) ต่ออุตสาหกรรมนมของไทย
- สำนักงานเศรษฐกิจ กระทรวงอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ดูแลนโยบายการนำเข้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นม
- กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ดูแลการให้ใบอนุญาต การจัดตั้งโรงงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐ
- สถาบันการศึกษา ทำหน้าที่ศึกษาวิจัย ให้บริการการเรียนการสอนเกี่ยวกับนมและอุตสาหกรรมนม การเลี้ยงโคนมและการฝึกอบรมแก่เกษตรกร
- กร.ป.กลาง ส่งเสริมสมาชิกผลิตนม เลี้ยงโคนม แปรรูปน้ำนมดิบ
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ ดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมให้การบริการส่งเสริมกิจการเลี้ยงโคนมของสมาชิก
- อ.ส.ค เป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งทำการแปรรูปน้ำนมดิบและจำหน่ายเองด้วยหรือผ่านตัวแทนจำหน่ายก็ได้ รวมทั้งส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร

2.13.2 องค์การภาคเอกชน

- โรงงานผลิตนมพร้อมดื่มนมยู เอช ที นมพาสเจอร์ไรส์ นมสเตอไรไรส์ และนมเปรี้ยว
- โรงงานผลิต โยเกิร์ต นมข้นหวาน นมผง
- โรงงานผลิตไอศกรีม
- โรงงานผลิตนมเม็ด
- โรงงานผลิตบรรจุภัณฑ์ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมนม
- โรงงานผลิตอาหารโคนม วัคซีน ยา แร่ธาตุที่ใช้ในธุรกิจการเลี้ยงโคนม
- โรงงานผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม รีดนม ผสมเทียม
- บริษัทที่ทำหน้าที่ขนส่งนมและผลิตภัณฑ์นม
- บริษัทผู้นำเข้านมผง นมผงขาดมันเนย และผลิตภัณฑ์นมชนิดอื่น ๆ
- บริษัทผู้จัดจำหน่าย ผู้ทำหน้าที่การตลาดนมและผลิตภัณฑ์นม
- ธุรกิจผลิตอาหารที่ใช้นมเป็นส่วนประกอบ
- สหกรณ์โคนม
- ชมรมผู้เลี้ยงโคนมโฮสไตน์ฟรีเซียน

2.13.3 คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับนมและผลิตภัณฑ์นม

คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาปศุสัตว์แห่งชาติ

คณะอนุกรรมการพัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม

คณะอนุกรรมการไตรภาคีอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม

บทที่ 3

โครงสร้างระบบธุรกิจนมที่ควรจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

3.1 โครงสร้างระบบธุรกิจนมในปัจจุบัน

โครงสร้างระบบธุรกิจนมในปัจจุบัน ประกอบด้วยส่วนที่เป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย และมาตรการที่นำมาใช้กับอุตสาหกรรมนม ก็คือ คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาปศุสัตว์แห่งชาติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการกำหนดนโยบาย และแนวทางพัฒนาปศุสัตว์แห่งชาติทั้งหมด ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการนี้มีหน้าที่ดูแลเรื่องทั้งหลาย เกี่ยวกับปศุสัตว์ทั้งหมด เป็นภาระที่กว้างมาก จึงได้ตั้งอนุกรรมการ ขึ้นมา 2 คณะ เพื่อดูแลเกี่ยวกับโคนม และอุตสาหกรรมนมทั้งหมดโดยตรง คือคณะอนุกรรมการพัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม คณะอนุกรรมการไตรภาคี อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม(ภาพที่ 6)

คณะกรรมการทั้งหมดมีหน้าที่เสนอ นโยบายแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาโคนม การตลาดนมการนำเข้า และวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแต่ไม่มีอำนาจในการลงโทษ ทำให้มาตรการบางอย่างที่ประกาศออกมา จึงมีบางฝ่ายไม่ได้ปฏิบัติตาม

คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งมาจากหน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง มักเปลี่ยนแปลงบ่อย ตามการเปลี่ยนแปลงของตำแหน่งหน้าที่การงาน และประการสำคัญที่สุดก็คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รวมทั้งรัฐมนตรีช่วย เป็นตำแหน่งทางการเมือง เมื่อเปลี่ยนพรรคการเมืองเข้ามาบริหารกระทรวง นโยบายด้านโคนม และปศุสัตว์แห่งชาติ ก็จะไม่ต่อเนื่อง และการเอาใจใส่ต่ออุตสาหกรรมนม ก็มักน้อยตามความสนใจของแต่ละพรรค และของรัฐมนตรีแต่ละคน

ระบบธุรกิจมีที่อยู่และที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนม เช่น ธุรกิจการแปรรูป ธุรกิจการเลี้ยงโคนม ธุรกิจการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นม ธุรกิจจัดจำหน่ายปัจจัยการผลิตโคนม ธุรกิจการนำเข้าผลิตภัณฑ์นม ไม่ได้มีผู้แทนเข้ามาร่วมกำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาหรือแก้ปัญหาอุตสาหกรรมนี้ ทำให้การแก้ปัญหาหรือการกำหนดนโยบาย ไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติจากผู้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

กองทุนเพื่ออุตสาหกรรมนม จากโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ก็ไม่มีองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน เพื่อจัดหาและนำเงินมาใช้จ่ายในการบริหารอุตสาหกรรม เช่น การศึกษาวิจัย การส่งเสริมการเลี้ยงโคนม การถ่ายทอดเทคโนโลยี

หากจะมีก็เพียงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรที่เลี้ยงโคนม แต่ก็ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างนี้โดยตรง

ความเกี่ยวข้องของแต่ละองค์กรที่มีอยู่ ภายใต้โครงสร้างปัจจุบันเป็นความเกี่ยวข้องโดยตัวบุคคลที่เป็นกรรมการของคณะกรรมการ เกี่ยวโยงโดยหน้าที่แต่ไม่นำบทบาทมาเกี่ยวข้องด้วย และไม่ได้เกี่ยวข้องโดยมีกฎหมายรองรับ จึงทำให้องค์กรที่มีผู้แทนเข้ามาร่วมแก้ปัญหา ดำเนินงานเป็นอิสระต่อกัน ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการแก้ปัญหา ก็เป็นเฉพาะจุด เฉพาะระดับ เฉพาะเรื่องไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาทั้งระบบทำให้อุตสาหกรรมนี้ เติบโตเฉพาะบางจุด หรือทางด้าน หรือบางส่วน ไม่ได้เจริญเติบโตทั้งระบบ ส่วนที่เติบโตมากก็เช่น ธุรกิจการผลิต ผลิตภัณฑ์นม ธุรกิจการจัดจำหน่ายแต่ธุรกิจการเลี้ยงโคนมโตไม่ได้สัดส่วนกับธุรกิจเหล่านี้ ทำให้ฐานของอุตสาหกรรมนั้นไม่มั่นคงเท่าที่ควร

3.2 การบริหารโครงสร้างของธุรกิจนม

เนื่องจากผู้เข้ามาทำหน้าที่กรรมการชุดต่าง ๆ ซึ่งดูแลอุตสาหกรรมนมนี้ ไม่ได้เป็นตัวแทนจากทุกฝ่ายที่เลือกมา โดยเฉพาะจากภาคเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์นม ผู้ใช้นมดิบผู้ผลิตปัจจัย การผลิตที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนม หรือบางองค์กรก็ไม่ได้มีตัวแทน ก็เข้ามีส่วนร่วมนำให้นโยบายหรือมาตรการไม่ถูกยอมรับจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการบริหารโครงการเป็นแต่เพียง ผู้ทำงานแต่ไม่มีสถาบันเข้ามารองรับ เพื่อเชื่อมโยงนโยบาย มาตรการ และวิธีการปฏิบัติเข้าด้วยกันจึงทำให้ คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมาหลายคณะไม่สามารถจะสนองเจตนารมณ์ ของการพัฒนาอุตสาหกรรมนมได้อย่างแท้จริง

การจัดการข้อมูลของคณะกรรมการ ไม่ได้มีประสิทธิภาพ เพราะคณะกรรมการไม่มีองค์กรที่จัดเก็บข้อมูล ของทุกฝ่ายของทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนม ข้อมูลที่มีอยู่จึงเป็นของแต่ละธุรกิจ ไม่สามารถจะนำมาใช้แก้ปัญหาได้ เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีข้อมูลไว้เพื่อพิทักษ์ หรือปกป้องตนเอง ไม่ได้กระจายข้อมูลออกมาเพื่อการแก้ปัญหา และพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้การทำงานในทุก ๆ เรื่องมักจะขาดข้อมูล เพราะไม่ได้ใช้ระบบการเชื่อมโยงข้อมูลที่เหมาะสม กับยุคการไร้พรมแดนของข้อมูล และข่าวสาร

3.3 โครงสร้างธุรกิจนมที่ควรจะต้องจัดตั้ง

ในหลายประเทศที่มีอุตสาหกรรมนม องค์การที่มักจะจัดตั้งขึ้นมาบริหารอุตสาหกรรมก็คือ Milk Board เช่นที่อินเดียและออสเตรเลีย เมื่อมีองค์การขึ้นมาดูแลอุตสาหกรรมนี้โดยเฉพาะทำให้อุตสาหกรรมพัฒนาขึ้นอย่างมั่นคง ดังนั้น ถ้าจะสร้างความมั่นคงให้กับอุตสาหกรรมนมของไทยก็ควรจะต้องจัดตั้ง สภานมแห่งชาติ(National Milk Board) ขึ้นเพื่อบริหารอุตสาหกรรมนี้ทั้งระบบ

ภายใต้สภานมแห่งชาติก็จะมีคณะกรรมการการบริหาร ซึ่งเป็นบุคคลที่เลือกตั้งมาจากหลายฝ่ายดังนี้

- จากภาครัฐ ควรมีผู้แทนทั้งจากฝ่ายที่ดูแล แปรรูป การนำเข้า การจัดจำหน่าย การขนส่ง การศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยี

- จากภาคเอกชน ควรมีผู้แทนจากโรงงานแปรรูป โรงงานใช้นมและผลิตภัณฑ์นม โรงงานผลิตอาหารโดยใช้นมเป็นส่วนประกอบ ผู้นำเข้านม ผู้จัดการจำหน่าย ผู้ขนส่ง ผู้ผลิตปัจจัยการผลิตโคนม เช่นอาหารสัตว์ ยา วัคซีน แร่ธาตุ วัสดุอุปกรณ์การเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนม และอ.ส.ค.

3.3.1 ส่วนประกอบขององค์การหรือสภานมแห่งชาติ

สภานมแห่งชาติควรประกอบด้วยกรรมการที่เลือกมาจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนี้ (ภาพที่ 7)

- คณะกรรมการฝ่ายโคนม จะทำหน้าที่พัฒนาโคนมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำการศึกษาวจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรเป็นประจำ ควบคุมคุณภาพโคนมและน้ำนมดิบ จัดนาระบบเครือข่ายข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับโคนม และน้ำนมดิบและอื่น ๆ ที่ป้องกันการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

- คณะกรรมการฝ่ายผลิตภัณฑ์ กำหนดนโยบายการผลิตการใช้ น้ำนมดิบ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ และอื่น ๆ

- คณะกรรมการฝ่ายการตลาด ศึกษาความต้องการของผู้บริโภค กำหนดปริมาณการนำเข้าและผลิตภัณฑ์นมให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ภายในประเทศและปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้ รวมทั้งการพิจารณาถึงกฎระเบียบขององค์การ

การค้าโลก (WTO) จัดทำระบบข้อมูลด้านการตลาด การบริโภค การใช้ ของอุตสาหกรรมให้ทันสมัยและเชื่อมโยงกับฝ่ายอื่น ๆ ได้

- คณะกรรมการฝ่ายปัจจัยการผลิต ต้องได้มาจากผู้ผลิตปัจจัยการผลิตเชิงโคนมเข้ามาเป็นตัวแทน เช่น ผู้ผลิตอาหารสัตว์ ผู้ผลิตยาและวัคซีน ผู้ผลิตอุปกรณ์การเลี้ยงโคนม ศึกษาพัฒนาการใช้ปัจจัยการผลิตให้มีประสิทธิภาพด้วยค่าใช้จ่ายที่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

- คณะกรรมการกองทุนอุตสาหกรรมนม ทำหน้าจัดหาเงินจากอุตสาหกรรมนมทั้งระบบมาใช้และบริหารเงินกองทุนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งบริหารจัดการสินเชื่อเพื่อการเลี้ยงและพัฒนาโคนม การพัฒนาผลิตภัณฑ์นม บรรจุภัณฑ์และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดสรรเงินทุนอุดหนุนการวิจัยที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมนมทั้งหมด

นอกจากนี้อาจจะมีคณะกรรมการอื่นที่เห็นว่าจำเป็นและเหมาะสมที่ต้องตั้งขึ้นมาอีก อย่างไรก็ตามสถานมแห่งชาติที่จะตั้งขึ้นนี้จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับ ระบุอำนาจ หน้าที่ และโทษของผู้ที่เกี่ยวข้องหากละเมิดหรือฝ่าฝืนด้วย

3.4 การนำระบบแบ่งปันผลประโยชน์มาใช้ในสถานมแห่งชาติ

เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงและเป็นธรรมในการบริหารงาน แก่ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ทำธุรกิจ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมควรจะจัดสรรกันโดยการนำระบบ Sharing System ที่ใช้กับอุตสาหกรรมอ้อย น้ำตาล มาปรับใช้ เพื่อกระจายผลประโยชน์ไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารผลประโยชน์ ผลประโยชน์จะจัดสรรให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม (ภาพที่ 4) ซึ่งรายละเอียดในการจัดสรรผลประโยชน์จะต้องมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งและจริงจังต่อไป

3.5 ระบบเครือข่ายข้อมูลของสถานมแห่งชาติ

เมื่อจัดตั้งสถานมแห่งชาติหรือสภาอุตสาหกรรมนมแห่งชาติแล้วแต่จะเรียก การนำระบบเครือข่ายข้อมูลเชื่อมโยงกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ โดยใช้ระบบ Internet ก็จะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเกษตรกรโคนม โคขุนรีด ปริมาณการผลิต ผลิตภัณฑ์นม ความต้องการการใช้น้ำนมดิบ ปริมาณการบริโภค ความต้องการใช้

ปัจจัยการผลิตภายในและภายนอกประเทศ การระบาดของโรค ความต้องการใช้สินค้า และข้อมูลอื่น ๆ อีกมากมาย ก็สามารถจะรู้ได้จากระบบเครือข่ายข้อมูลของสภานมแห่งชาตินี้ (ภาพที่ 9)

3.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากสภานมแห่งชาติ

หากมีการจัดตั้งสภานมแห่งชาติขึ้นมา ปัญหาต่าง ๆ ต่อไปนี้จะลดลง คือ

- ปัญหาการกำหนดแหล่งผลิตไม่เหมาะสม
- ปัญหาวัลลันคอก
- ปัญหาการผสมไม่ติด ปัญหาเต้านมอักเสบ
- ปัญหาคุณภาพน้ำนม
- ปัญหาประสิทธิภาพต่ำ ปัญหาการจัดการสัตว์
- ปัญหาการรวบรวม การขนส่ง
- ปัญหาการตลาด การจำหน่าย ปัญหานมโรงเรียน
- ปัญหาราคานม และต้นทุนการผลิตไม่สอดคล้องกัน
- ปัญหาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- ปัญหาเงินทุนที่ใช้ในการวิจัย
- ปัญหาการจัดหาโค ปัญหาปัจจัยการผลิตอื่น
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากอุตสาหกรรมนี้
- ปัญหาแรงงานและทรัพยากรมนุษย์
- ปัญหาระบบข้อมูล

ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นก็คือ

- สามารถทำการกำหนดนโยบาย มาตรการ และเป้าหมายจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
 ที่นำไปสู่การปฏิบัติและสนองแก่ผู้ใช้ได้โดยตรงเพราะทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร

- การจัดการอุตสาหกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนี้จะมีมากขึ้น
- อุตสาหกรรมนมจะมีความก้าวหน้าอย่างมั่นคง
- มลพิษจากอุตสาหกรรมนี้จะลดลง

สรุป

เนื่องจากข้อมูลที่ได้มายังไม่เพียงพอแก่การวิเคราะห์โครงสร้างธุรกิจนมที่เหมาะสม ดังนั้นการศึกษาการจัดโครงสร้างระบบธุรกิจนี้จะสมบูรณ์ได้ต้องมีการศึกษาถึง ค่าใช้จ่าย รายได้ ของอุตสาหกรรมนี้แต่ละระดับ และนำค่าใช้จ่าย และรายได้มาใช้พิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์กัน โดยระบบ Ssharing System และโครงสร้างของอุตสาหกรรมนี้จะต้องมีฝ่ายที่เกี่ยวกับโคนม ฝ่ายผลิตภัณท์นม ฝ่ายการตลาด ฝ่ายกองทุน โดยผู้ที่ จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสภานี้จะต้องมาจากทั้งภาครัฐและเอกชน นักวิชาการโดยเฉพาะภาคเอกชนนั้นจะต้องมีตัวแทนจากธุรกิจที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมนี้ เข้ามาบริหารโดยตนเองเพื่อมวลชนและประเทศชาติสืบไป

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาวิจัยการนำระบบแบ่งปันผลประโยชน์มาใช้ในการอุตสาหกรรมนมอย่างละเอียด พร้อมทั้งการศึกษาถึงโครงสร้างของสภานมแห่งชาติ โดยการร่างกฎหมายออกมารองรับสภานี้ เพื่อเสนอองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไป

ตารางที่ 1 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2520-2537

ปี	ปริมาณ(ตัน)	มูลค่า(ล้านบาท)
2520	39,262	696.99
2521	43,751	827.39
2522	47,803	1,204.21
2523	41,634	1,315.22
2524	50,310	2,175.25
2525	34,296	1,649.73
2526	52,415	2,140.25
2527	54,842	2,064.65
2528	51,468	2,193.46
2529	59,755	2,098.80
2530	69,469	2,442.54
2531	79,450	3,267.12
2532	62,950	3,288.77
2533	88,586	4,180.15
2534	96,535	4,031.09
2535	114,012	5,570.27
2536	105,849	5,163.79
2537	143,391	6,202.22

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2538)

ตารางที่ 2 ปริมาณการผลิตและความต้องการน้ำมัน

ปี	ปริมาณน้ำมันพร้อมดื่มที่ต้องการ		ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ	ตัน/ปี
	ตัน/ปี	ตัน/วัน	ตัน/วัน	
2525	44,385	122	74	-
2526	58,426	160	99	-
2527	62,437	171	127	-
2528	65,973	181	149	-
2529	81,602	224	190	-
2530	130,000	356	217	78,637
2531	150,918	413	272	123,442
2532	164,836	452	326	140,486
2533	182,030	499	357	164,222
2534	250,600	686	554	231,230
2535	289,851	794	535	245,332
2536	342,367	938	552	339,538
2537	405,217	1,110	894	-
2538	479,467	1,314	959	-

หมายเหตุ : ปี 2538 ประมาณการ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาพที่ 3 น้ำนมดิบ รายได้ และกำไรทุกขนาดฟาร์ม

พ.ศ.	น้ำนมเฉลี่ย	ราคาน้ำนม	รายได้เฉลี่ย	กำไรเฉลี่ย	กำไรต่อโคนมขึ้นรีด	
	กก./ตัว/วัน	ที่เกษตรกรได้รับ	บาท/ตัว/วัน	บาท/ตัว/วัน	7 ตัว	15 ตัว
2527	8.62	6.56	56.55	17.84	125	268
2528	8.99	6.52	85.62	20.05	140	301
2529	9.77	6.55	63.99	26.28	184	394
2530	10.14	6.59	66.82	25.35	177	380
2531	9.18	6.62	60.70	18.36	128	275
2532	9.75	6.65	64.84	18.52	130	278
2533	9.85	7.01	69.05	19.80	139	297
2534	9.29	7.12	66.15	16.54	116	248
2535	8.93	7.51	67.06	11.69	82	175

หมายเหตุ : *** จากการคำนวณ ปี 2534 และ 2535 กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สถิติการผลิตและการค้าปศุสัตว์ ปี 2535

ตารางที่ 4 ต้นทุนการผลิต ราคาน้ำมัน และผลผลิตตอบแทนที่
เกษตรกรได้รับจากการผลิตน้ำมันดิบ

หน่วย : บาทต่อกิโลกรัม

พ.ศ.	ต้นทุนการผลิต	ราคาน้ำมันดิบที่ เกษตรกรได้รับ	ผลตอบแทน
2521	3.09	4.96	1.87
2522	3.18	5.81	2.03
2523	3.67	5.79	2.12
2524	3.90	6.35	2.45
2525	4.15	6.55	2.40
2526	4.47	6.56	2.09
2527	4.49	6.54	2.05
2528	4.29	6.52	2.23
2529	3.86	6.55	2.69
2530	4.09	6.59	2.50
2531	4.63	6.62	1.99
2532	4.74	6.65	1.91
2533	5.00	7.01	2.01
2534	5.34	7.12	1.78
2535	6.18	7.51	1.31
2536	6.83	7.96	1.43
2537	6.57	7.96	1.39

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร .

**ตารางที่ 5 สหกรณ์โคนมที่มีทั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบและโรงงานแปรรูปเป็น
ของตนเอง ปี 2538**

ลำดับที่	ชื่อสหกรณ์โคนม	จำกัด	จังหวัด
1.	สก.หนองโพราชนบุรี	จำกัด	ราชบุรี
2.	สก.นครปฐม	จำกัด	นครปฐม
3.	สก.เชียงใหม่	จำกัด	เชียงใหม่
4.	สก.ปากช่อง	จำกัด	นครราชสีมา
5.	สก.ปศุสัตว์เขาหลวง	จำกัด	ราชบุรี
6.	สก.พัทลุง	จำกัด	พัทลุง
7.	สก.บ้านบึง	จำกัด	ชลบุรี
8.	สก.มะเข็ญเทรา	จำกัด	มะเข็ญเทรา
9.	สก.ชัยนาท	จำกัด	ชัยนาท
10.	สก.สุรินทร์	จำกัด	สุรินทร์
11.	สก.อุดรธานี	จำกัด	อุดรธานี
12.	สก.วาริชภูมิ	จำกัด	สกลนคร
13.	สก.วิหารแดง	จำกัด	สระบุรี
14.	สก.กำแพงแสน	จำกัด	นครปฐม

ตารางที่ 6 จำนวนสหกรณ์โคนม จำนวนสมาชิก จำนวนโคนม
จำนวนโคนมขึ้นรีด และปริมาณธุรกิจ ในปี 2538

1. จำนวนสหกรณ์	95	สหกรณ์
2. จำนวนสมาชิก	19,393	คน
3. จำนวนโคนมทั้งหมด	196,499	ตัว
4. จำนวนแม่โครีดนม	78,600	ตัว
5. ปริมาณน้ำนมดิบที่สหกรณ์	188,413	ตัน/ปี(516.20 ตัน/วัน)
รวบรวม		
6. มูลค่าน้ำนมดิบที่	1,507	ล้านตัน/ปี(4.13 ล้านบาท/วัน)
สหกรณ์รวบรวม		
7. ปริมาณน้ำนมดิบที่สหกรณ์	119,812	ตัน/ปี(326.25 ตัน/วัน)
จำหน่าย		
8. มูลค่าน้ำนมดิบที่สหกรณ์	1,797	ล้านบาท/ปี(4.92 ล้านบาท/วัน)
จำหน่าย		
9. มูลค่าผลิตภัณฑ์นมที่สหกรณ์	1,520	ล้านบาท/ปี(4.16ล้านบาท/วัน)
จำหน่าย		
10. มูลค่าอาหารสัตว์และสินค้าอื่น	578	ล้านบาท/ปี(1.58 ล้านบาท/วัน)
ที่สหกรณ์		
11. ปัจจัยพื้นฐานของสหกรณ์โคนมที่มีไว้เพื่อบริการสมาชิก		
- โรงเรียนอาหารสัตว์	9	แห่ง
- ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ	54	แห่ง
- รดปรทุกน้ำนมดิบ	10	แห่ง
- โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์	12	แห่ง

ที่มา : ชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 7 ค่าใช้จ่ายในการแปรรูปของสหกรณ์โคนม และราคาขายส่งผลิตภัณฑ์

หน่วย : บาท/กก.

สหกรณ์	UHT ชนิดจืด			UHT ชนิดหวาน		พาสเจอร์ไรส์		ส่วนเหลือ
	ต้นทุน	ราคาขาย	ส่วนเหลือ	ต้นทุน	ราคาขาย	ต้นทุน	ราคาขาย	
หนองโพ	14.17	16.12	1.95	-	-	11.20	12.56	1.36
นครปฐม	-	-	-	-	-	10.50	11.9	1.40
เชียงใหม่	-	-	-	-	-	10.47	11.81	1.34
พัทลุง	-	-	-	-	-	11.21	12.72	1.55
บ้านบึง	-	-	-	-	-	11.30	12.69	1.39
แพ่งแสน	-	-	-	-	-	12.15	13.46	1.31
พารแดง	-	-	-	-	-	11.14	12.52	1.38

ตารางที่ 8 ธุรกิจการผลิตน้ำมันดิบ ปี2538 รายเขต

จำนวนแท่งคอนกรีต พิเศษ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
จำนวนแท่งคอนกรีต พิเศษ	42,664	11,094	39,444	11,708	6,087	3,588	50,584	1,721	1,582	168,472
อายุ 0-1 ปี	11,705	2,291	6,613	3,462	1,920	1,151	10,844	506	253	38,745
อายุมากกว่า 1-2 ปี	10,178	2,128	11,813	2,477	1,402	925	12,438	381	301	42,043
อายุมากกว่า 2 ปีขึ้นไป	9,213	2,598	1,055	3,102	1,711	1,015	19,836	428	407	39,369
รวมคอนกรีตทั้งหมด(ตัว)	73,760	18,111	58,929	20,749	11,120	6679	93,702	3036	2543	288,629
จำนวนแท่งคอนกรีต(ราย)	5,167	1,153	2,547	1,523	1,060	586	7,542	282	243	20,103
จำนวนแท่งคอนกรีตที่ส่งมอบ	4,468	1,123	2,524	1,305	1,051	464	7,121	187	192	18,435
ร้อยละ	86	97	99	86	99	79	94	66	79	92
ปริมาณน้ำมันดิบ กก./วัน	365,490	71,734	239,415	89,802	52,311	17,916	383,975	7149	7929	1,235,721

ที่มา : ศูนย์สนเทศคอนกรีตแห่งชาติ กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 9 ปริมาณการใช้น้ำนมดิบของโรงงานผลิต ผลิตภัณฑ์นม ปี2538

โรงงานผลิตภัณฑ์	ปริมาณการใช้น้ำนม(ตัน/ปี)
1. บ.อุตสาหกรรมนมไทย จำกัด	35,000
2. บ.โฟร์โมสต์ ฟรีสแลนด์(ประเทศไทย)จำกัด	36,250
3. บ.โฟร์โมสต์อาหารนม(กรุงเทพ)จำกัด	7,217
4. บ.โชคชัยแดรี่ฟาร์ม จำกัด	35,222
5. สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด	77,785
6. บ.ซีพี-เมจิ จำกัด	41,743
7. ศูนย์รวมน้ำนม อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี	488
8. บ.บี.บี.ไอ. จำกัด	7
9. บ.ยูไนเต็สดะรี่ฟูดส์ จำกัด	3,000
10. รี แอนด์ เอส	164
11. บ.เนสท์เล่(ประเทศไทย)จำกัด	9,287
12. บ.ฟาร์มโคนมมวกเหล็ก-เดนมาร์ค	75,000
13. บ.อุตสาหกรรมมวกเหล็ก จำกัด	9,125
14. บ.เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมปากช่อง จำกัด	15,234
15. บ.เดนนิช แดรี่ อินดัสตรี จำกัด	5,400
16. บ.คันทรี่เฟรชแดรี่ จำกัด	8,260
17. หจก.มวกเหล็กแดรี่ จำกัด	293
18. บ.มวกเหล็ก สเต็กเฮาส์ฟาร์ม	1,200
19. บ.ขอนแก่น แดรี่ จำกัด	2,100
20. โรงงานผลิตภัณฑ์นมห้วยแก้ว	6,838
21. บ.เชียงใหม่ แดรี่อินดัสตรี จำกัด	1,500
22. หจก.เพ็ญพันธ์แดรี่ฟาร์ม	
23. สหกรณ์โคนมนครปฐม จำกัด	7,500
24. สหกรณ์ปศุสัตว์เขาหลวง จำกัด	742
25. โรงงานผลิตภัณฑ์นมขอนแก่น	900
26. บ.ดำนอน(ประเทศไทย) จำกัด	773
27. หจก.หาดใหญ่นมสด	234
28. ผลิตภัณฑ์นมปราณบุรี จ. ประจวบคีรีขันธ์	28,000
30. อื่น ๆ	20,000
รวมทั้งหมด	443,462

ตารางที่ 10 ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการผลิตนมชนิดต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์นม

หน่วย : ร้อยละ

ค่าใช้จ่าย	นมข้นหวาน	นมผง	นมพาสเจอร์ไรส์	นมUHT ชนิดจืด	นมUHT ชนิดหวาน	เกลี่ยนมพาสเจอร์ไรส์และ ยูเอชที
ค่าวัตถุดิบ	65	56	35	47	40	41
ภาชนะบรรจุ	15	19	45	28	20	31
ค่าการผลิต	8	18	15	13	15	14
ค่าการตลาด	12	7	5	12	25	14
รวม	100	100	100	100	100	100

ที่มา : กรมการค้าภายใน

พ.ที่ 11 ราคาขายปลีกนมยูเอชทีและนมพาสเจอร์ไรส์เฉลี่ย

นมพาสเจอร์ไรส์	หน่วย : บาท	
	จืด	หวาน
บรรจุ 800 ซีซี	25	26
บรรจุ 830 ซีซี	27	28
บรรจุ 850 ซีซี	27	29
บรรจุ 946 ซีซี	28	29
นมยูเอชที		
บรรจุ 1 ลิตร	21	22
บรรจุ 250 ซีซี 1 โหล (12 กล่อง)	86	86
1/2 โหล (6 กล่อง)	37	37.5
บรรจุ 200 ซีซี 1 โหล (12 กล่อง)	65	67
1/2 โหล (6 กล่อง)	33	35
โยเกิร์ต 180 ซีซี (4 กล่อง)	-	23

หมายเหตุ * บางตราบรรจุ 850 ซีซี ราคาที่สูงต่ำตามปริมาณบรรจุและตรา
 * ราคาขายปลีกนมยูเอชที ชนิดบรรจุ 250 ซีซี กล่องละ 7-10 บาท
 ราคาตลาดอื่นจะตกกล่องละ 8 บาท นมเปรี้ยวราคาปลีกเฉลี่ย
 กล่องละ 6 - 7 บาท

ตารางที่ 12 ค่าการตลาด อุปสงค์และอุปทานของนมปี 2538

ค่าการตลาดนมและผลิตภัณฑ์นม	13,200	ล้านบาท
ปริมาณสินค้าในตลาด	600,000	ล้านบาท
อุปสงค์รวมเพิ่มปีละ	20	%
ยูเอชที เพิ่มปีละ	15	%
โยเกิร์ต เพิ่มปีละ	30	%
พาสเจอร์เพิ่มปีละ	25	%
ปริมาณการบริโภคเฉลี่ย	12	ลิตร/ปี
ปริมาณการผลิตนํ้านมดิบภายในประเทศ	12	%
เพิ่มขึ้นปีละ		
ปริมาณนํ้านมดิบที่ผลิตได้	450,000	ตัน
มูลค่าการตลาดของนํ้านมดิบ	4,140	ล้านบาท
อุปทานรวมของผลิตภัณฑ์นมเพิ่มปีละ	22	%

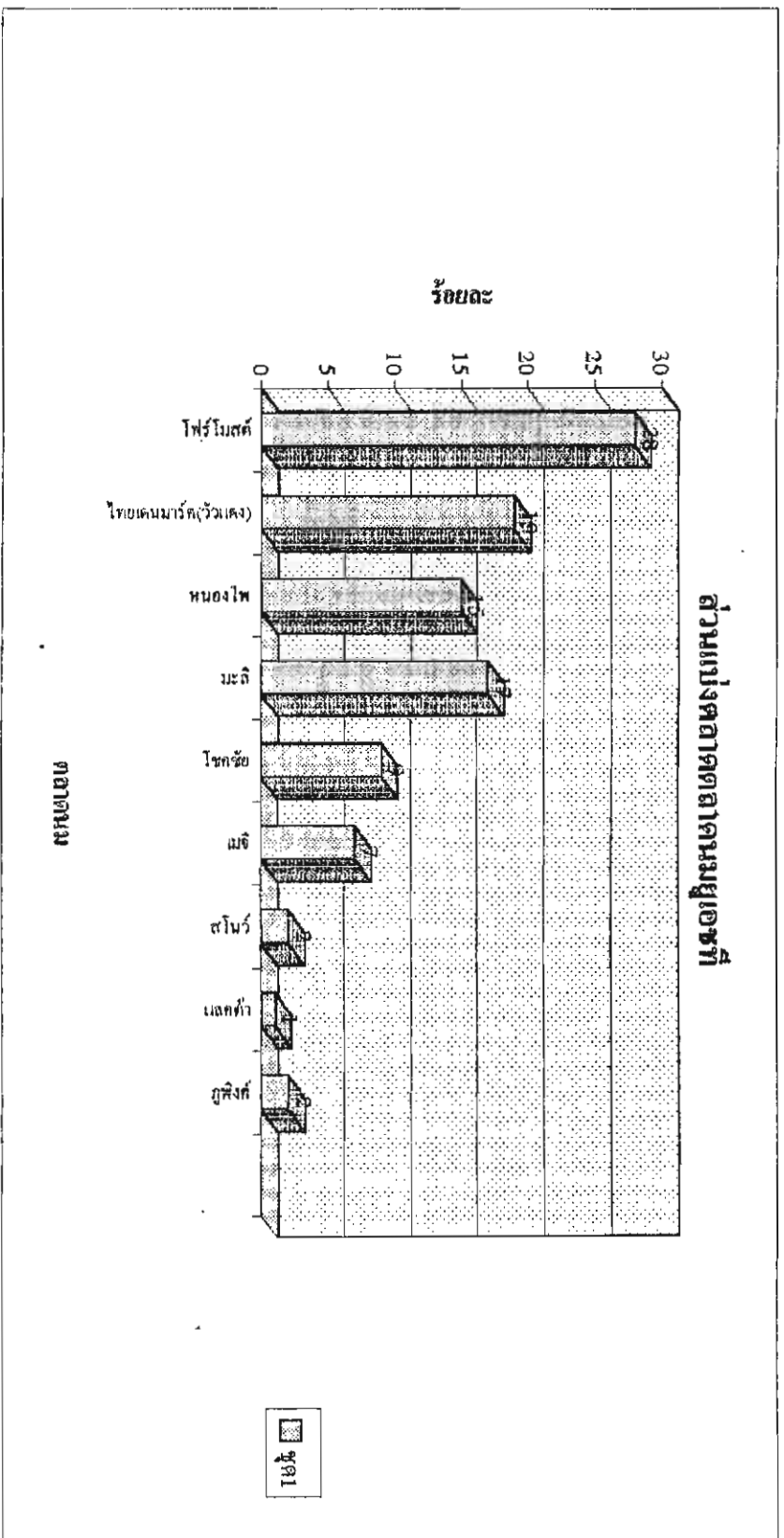
ที่มา : จากการประมาณการข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

ตารางที่ 13 ราคาน้ำมันดิบที่รัฐกำหนดรับซื้อ

	ก่อนปี 2539	ปี 2539	เพิ่ม
ราคาที่จุดรวบรวม	7.50 - 8.50	8.75 - 9.75	1.25
ราคาที่โรงงาน	9.25	10.50	1.25

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 1 ส่วนแบ่งตลาดตาม BHT แยกตามตรา

ร้อยละ

40

35

30

25

20

15

10

5

0

มี

ดัดมัน

โรตซ์

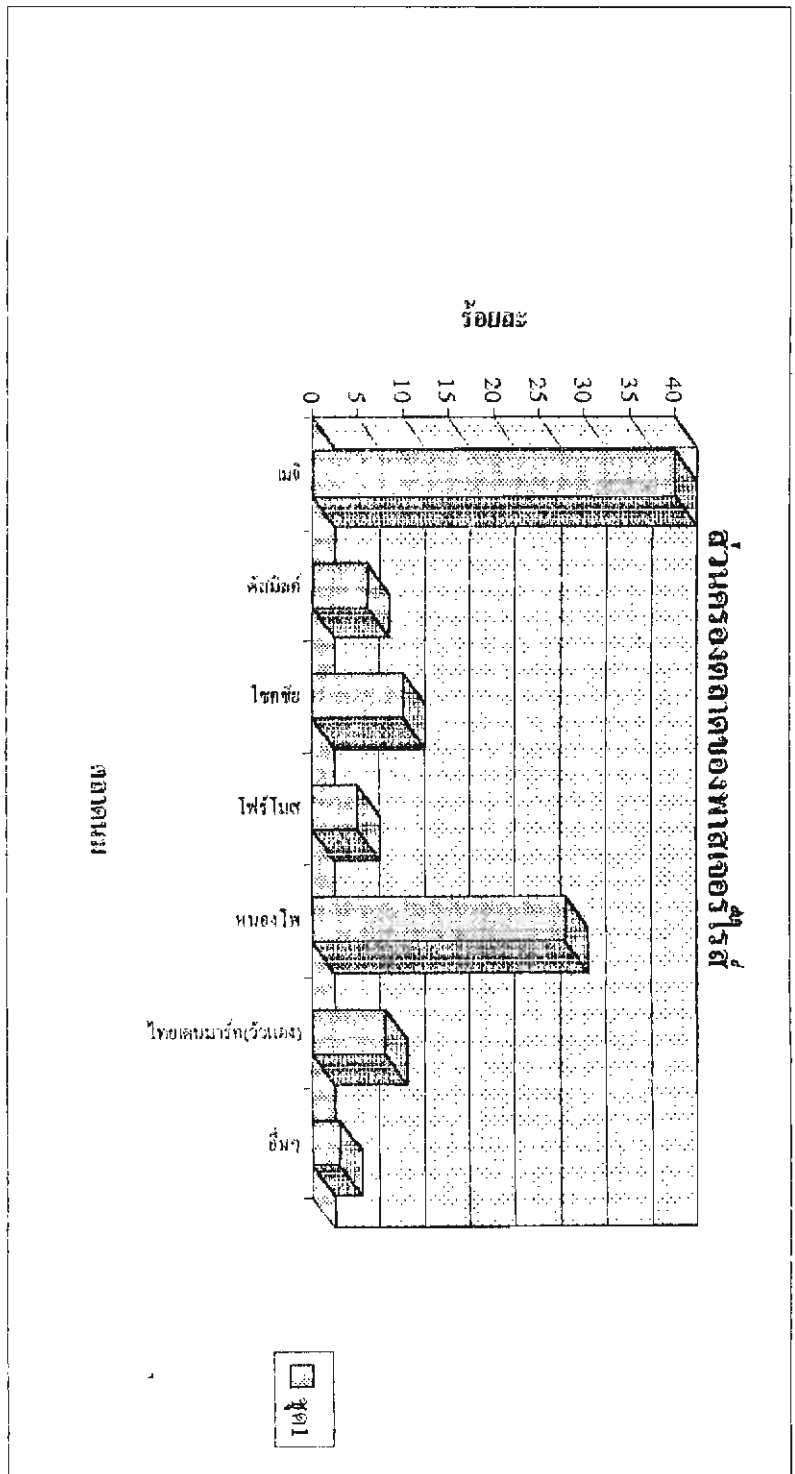
โพธิ์

หนอง

ไทยคนมา

อื่นๆ

ภาพที่ 2 ส่วนของตลาดของมหาสารคาม

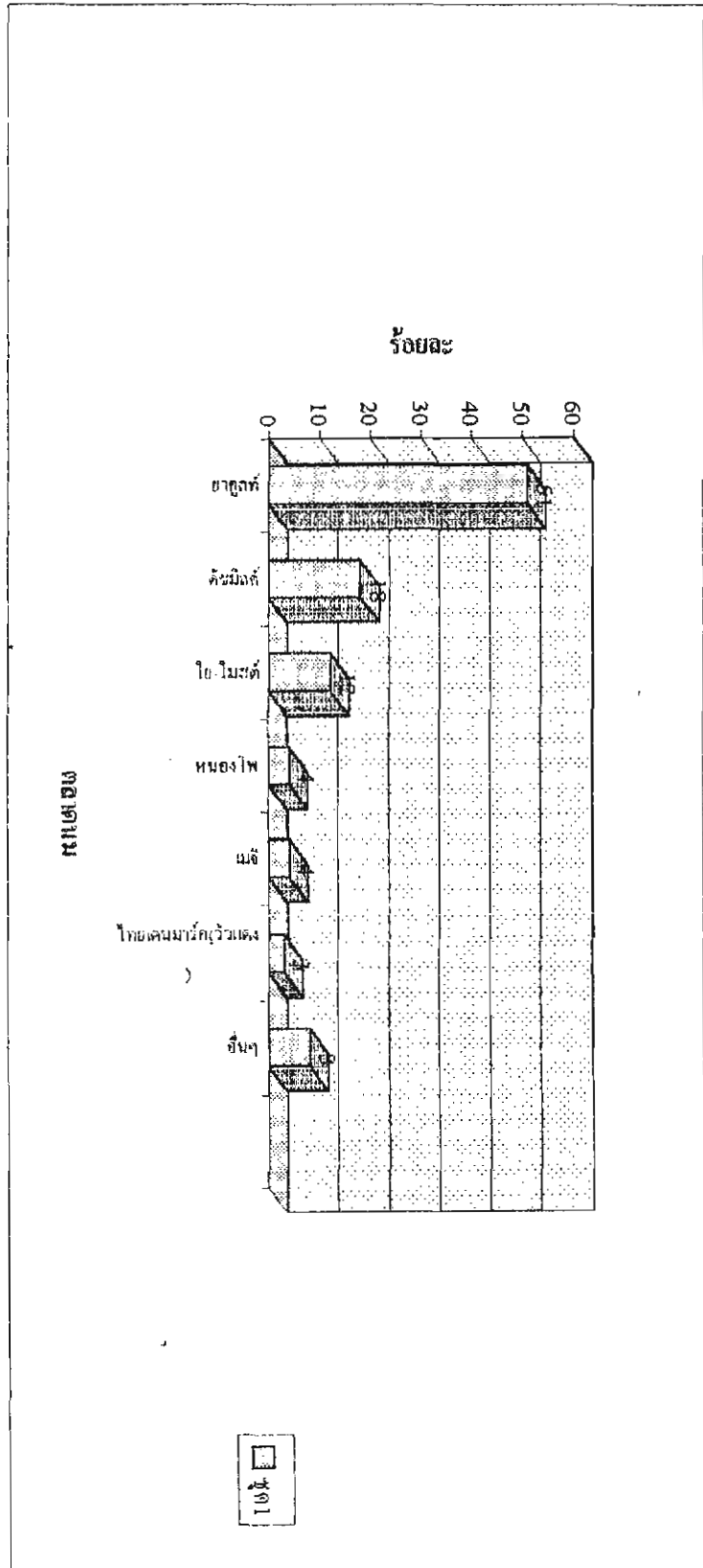

ที่มา : จากการสำรวจ

บ๊วย	ร้อยละ
ยาสูบ	51
คิงมิงค์	18
โฮ-โมสต์	12
หนองโพ	4
เมจิ	4
ไทยคนมาร์ค(วันแดง)	3
อื่นๆ	8

40

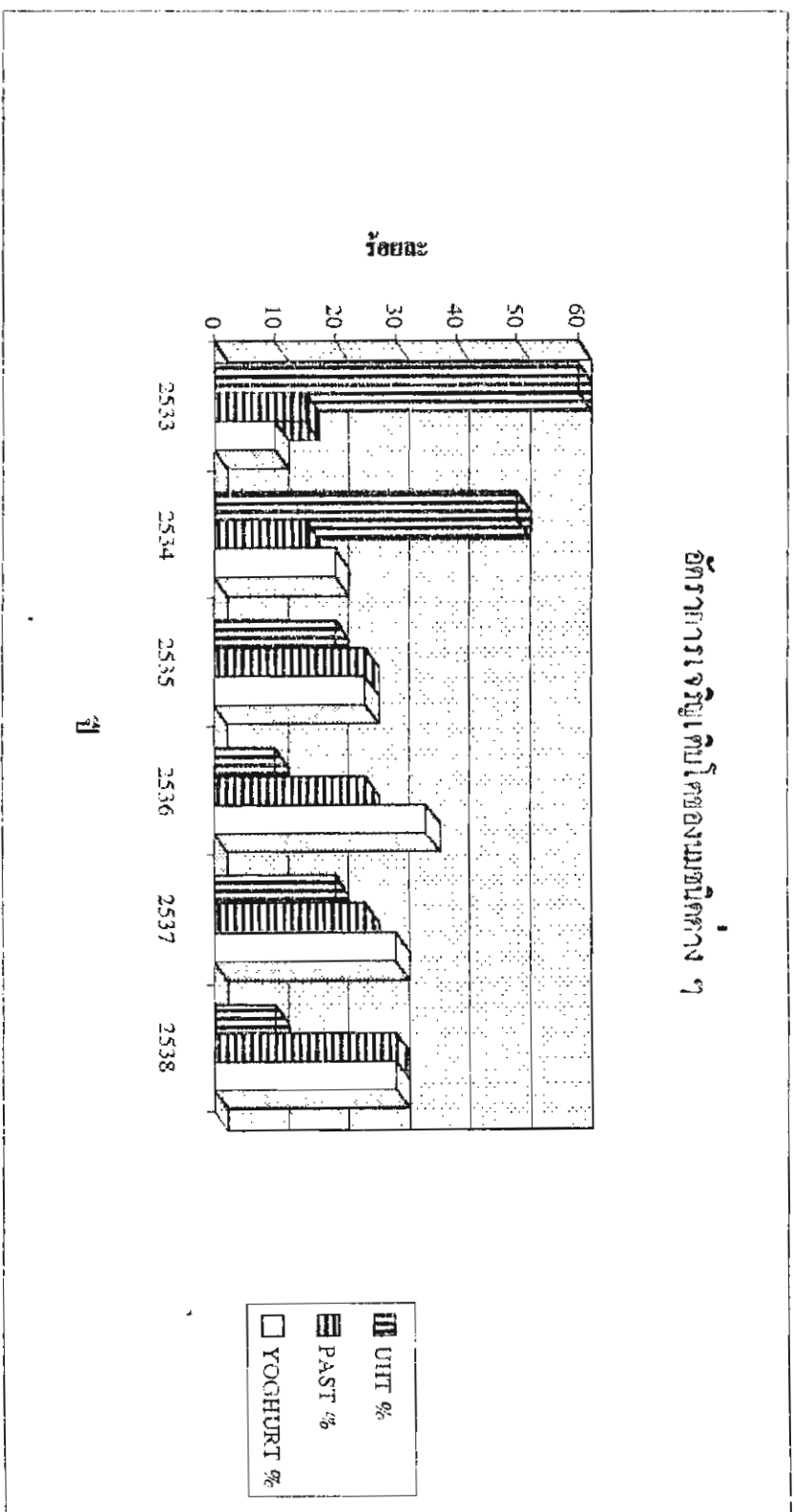
ภาพที่ ๕ ส่วนครองตลาดของนมเปรี้ยวแยกตามตรา

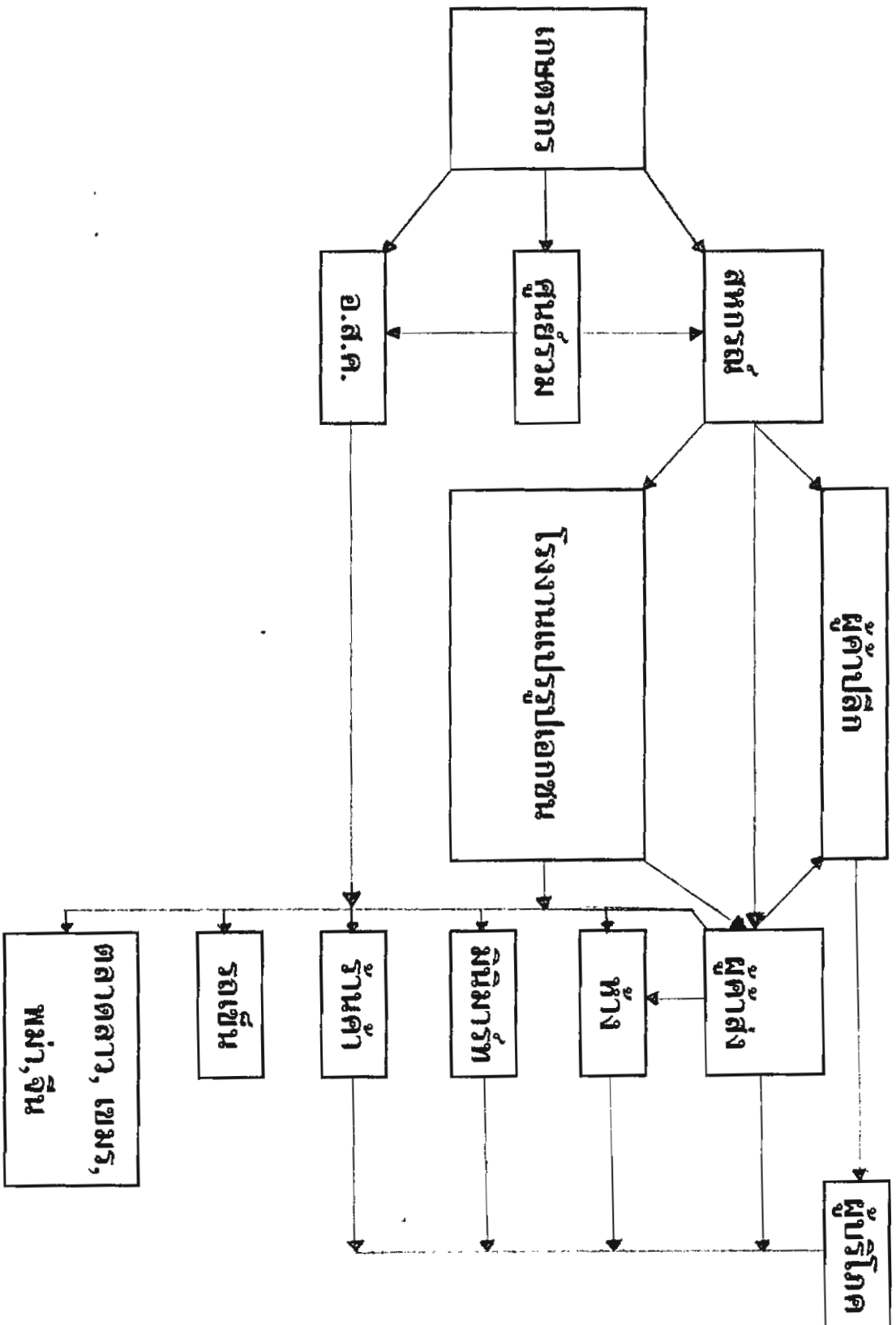
ที่มา : สถาบันวิจัย

ภาพที่ 4 อัตราการเจริญเติบโตของแมลงชนิดต่าง ๆ

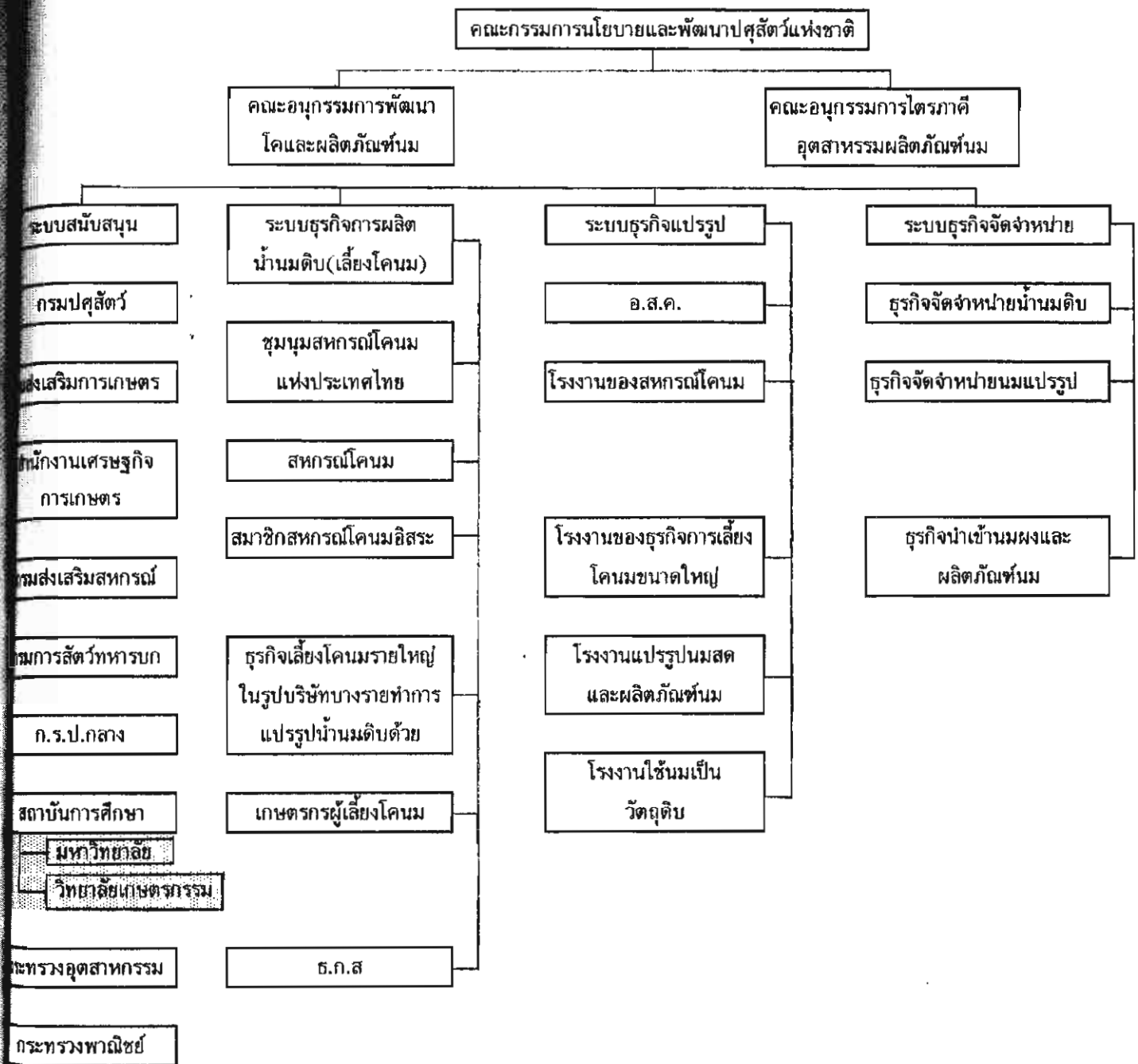
ปี	UHT %	PAST %	YOGHURT %
2533	60	15	10
2534	50	15	20
2535	20	25	25
2536	10	25	35
2537	20	25	30
2538	10	30	30

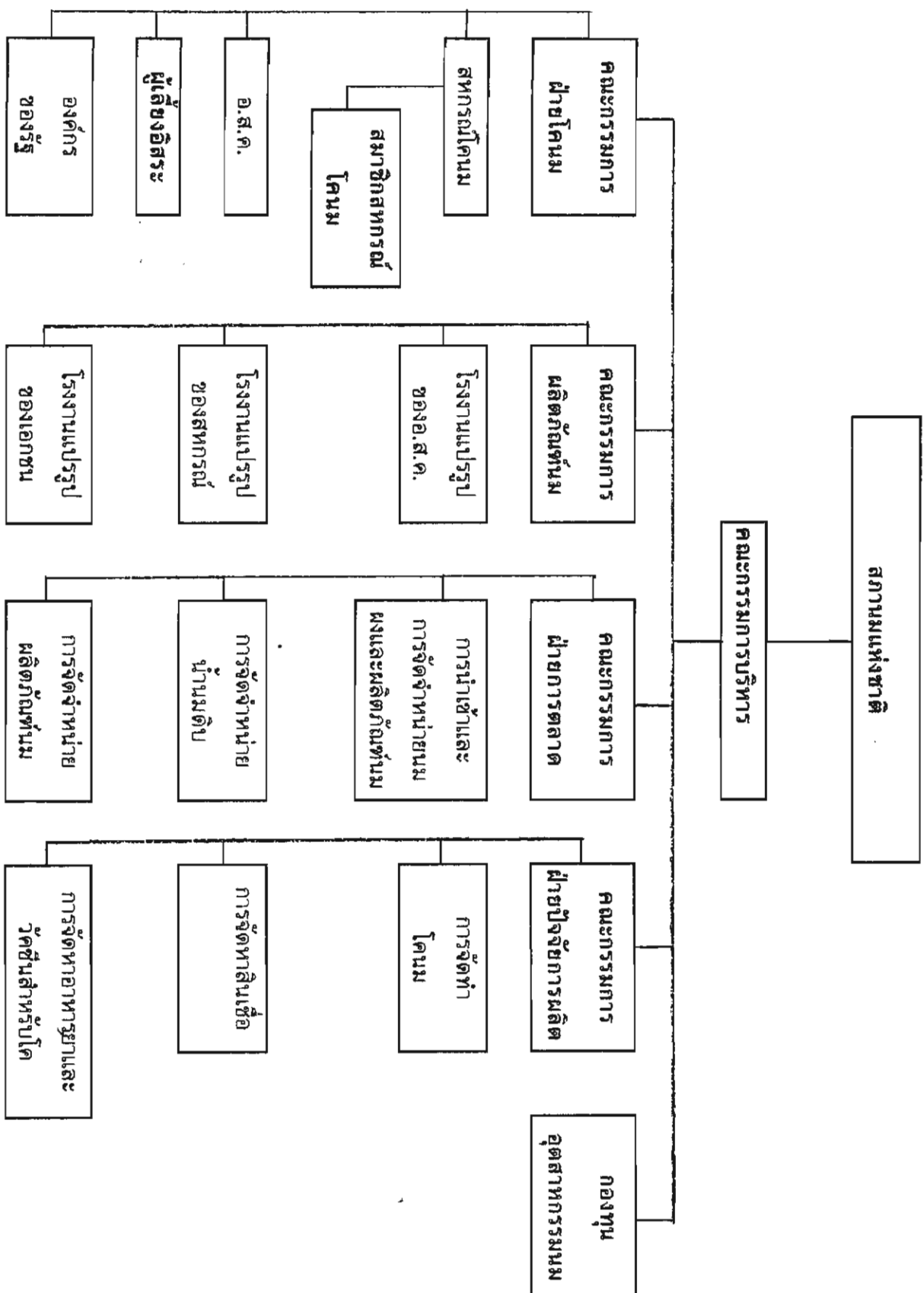
ภาพที่ ๕ วิธีการตลาดนม

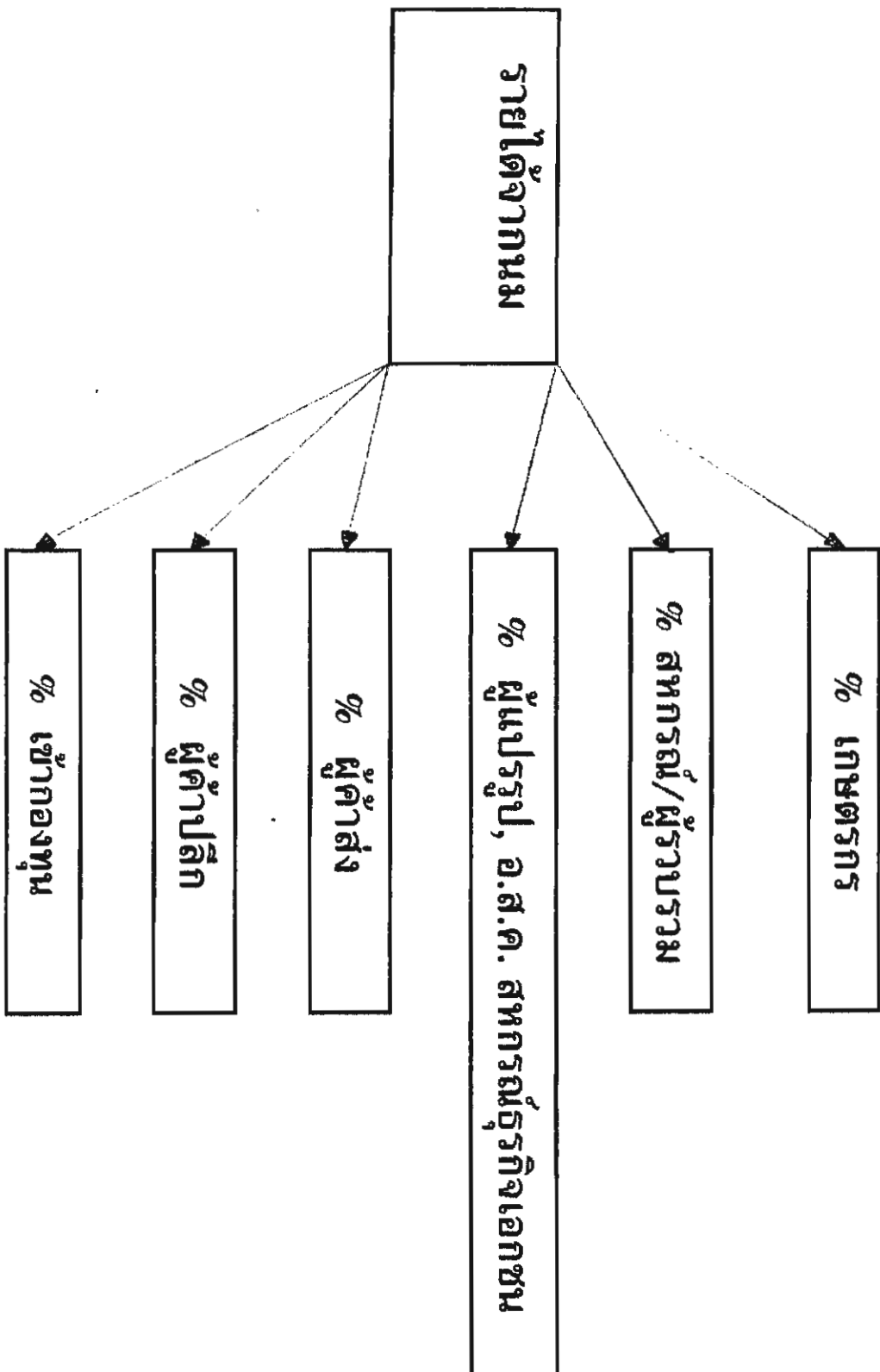
ภาพที่ 6. โครงสร้างและระบบธุรกิจนมของประเทศไทยในปัจจุบัน

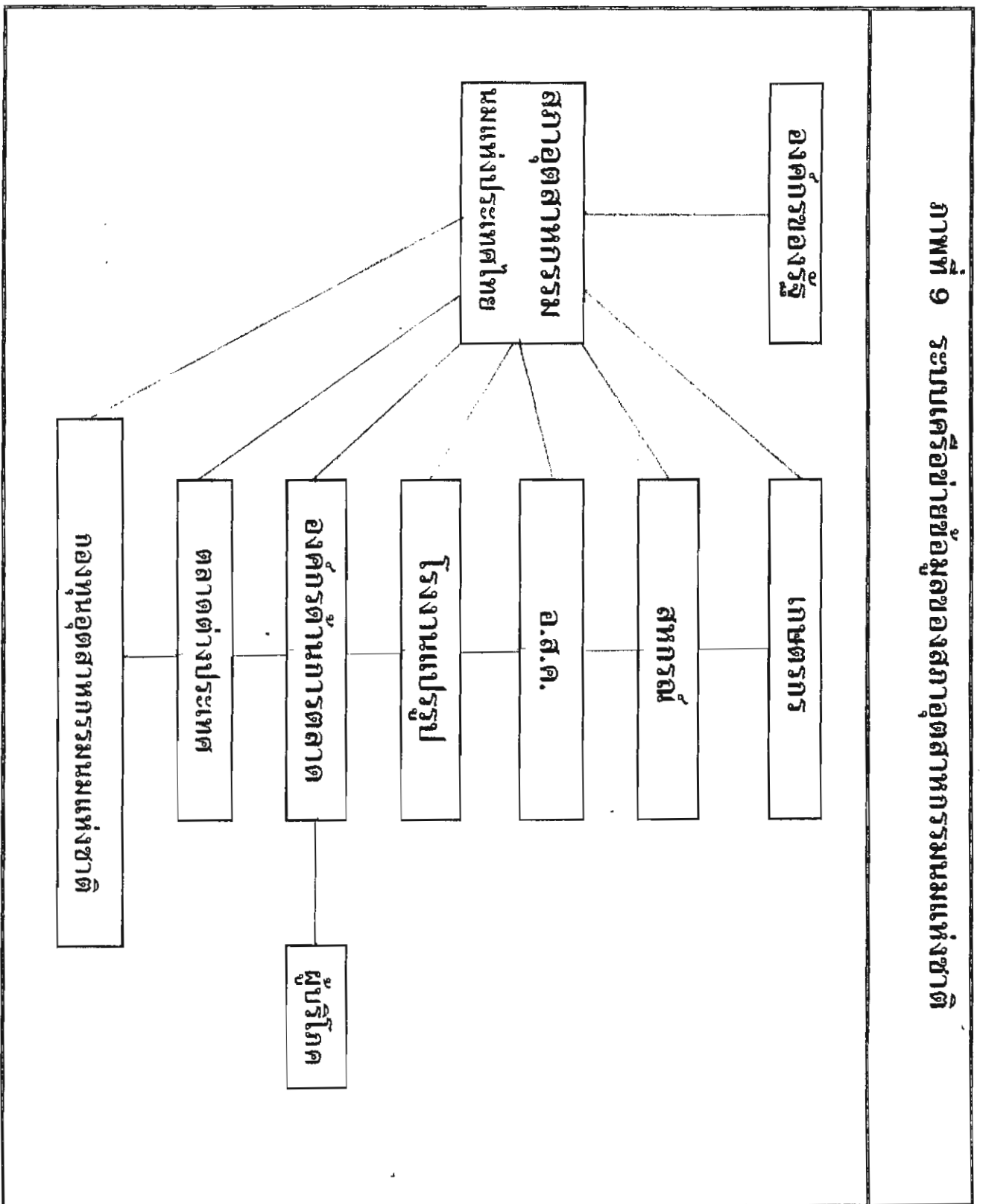
ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ ๘ การจัดสรรส่วนแบ่งรายได้จากอุตสาหกรรมนม

ภาพที่ ๑ ระบบเครือข่ายข้อมูลของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. 2538. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการและผลิตภัณฑ์นม
แห่งประเทศไทย พ.ศ.2538

ฉัตร ชำชอง และเอื้อ สิริจินดา. 2537. ต้นทุนการผลิตนมของเกษตรกร
ปี 2535/36 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

_____. 2538. ต้นทุนการผลิตของฟาร์มโคนมขนาดอุตสาหกรรม.
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2535. สถิติการผลิตและการค้าปศุสัตว์
ปี 2535

ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 14 มกราคม 2535

ภาคผนวกที่ 1

ร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2538

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2538”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 8 บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และประกาศอื่นใดในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“โคนม” หมายความว่า โคซึ่งตามปกติเลี้ยงไว้ใช้ในการผลิตน้ำนมเป็นสัตว์ที่จัดอยู่ในตระกูลสัตว์กระเพาะรวม เคี้ยวเอื้อง และมีเขากลวง สายพันธุ์ที่เลี้ยงอาจมาจากประเทศแถบยุโรป ประเทศแถบเอเชีย หรือ ลูกผสมระหว่างสายพันธุ์ยุโรปและเอเชีย

“นมหรือน้ำนมดิบ” หมายความว่า น้ำนมดิบบริสุทธิ์ที่รีดจากแม่โคภายหลังจากโคคลอดลูกแล้วอย่างน้อย 3 วัน และในน้ำนมดิบไม่มีนม น้ำเหลือง เจือปนหรือโดยไม่เปลี่ยนแปลงองค์ประกอบหรือปลอมปนสารอื่นใดลงในน้ำนมดิบ

“ผลิตภัณฑ์นม” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำน้ำนมดิบมาผ่านขบวนการผลิต โดยการแยกออกหรือเติมเข้าไปซึ่งวัตถุอื่นใด หรือแยกมันเนยบางส่วนหรือเกือบหมดออกจากนม

“นมผง” หมายความว่า นมสดที่ได้ระเหยน้ำออกด้วยกรรมวิธีต่างๆ จนเป็นผง มี 3 ชนิด

1. นมผงธรรมชาติ หมายความว่า นมผงที่มีไขมันเนยไม่น้อยกว่า 26 %
2. นมผงพร่องมันเนย หมายความว่า นมผงที่มีไขมันเนยระหว่าง 1.5 - 26 %
3. นมผงขาดมันเนย หมายความว่า นมผงที่มีไขมันเนยน้อยกว่า 1.5 %

“นมสดคั้นรูป” หมายความว่า นมที่ได้จากการนำนมผงมาละลายน้ำ และปรุงแต่งเพื่อใช้ทดแทนน้ำนมดิบในขบวนการผลิต และแปรรูปผลิตภัณฑ์นม และมีคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพ มีมาตรฐานเทียบเท่ากับน้ำนมดิบ

“นมพร้อมดื่ม” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์นมที่ได้จากการนำเอาน้ำนมดิบหรือนมสดคั้นรูปมาผ่านความร้อนตามกรรมวิธีต่อไปนี้

1. นมพาสเจอร์ไรส์ หมายความว่า กรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยความร้อนไม่ต่ำกว่า 63 องศาเซลเซียส และคงอยู่ที่อุณหภูมินี้ไม่น้อยกว่า 30 นาที หรือทำให้ร้อนไม่ต่ำกว่า 72 องศาเซลเซียส และคงอยู่ที่อุณหภูมินี้ไม่น้อยกว่า 16 วินาที แล้วจึงทำให้เย็นลงทันทีที่อุณหภูมิ 5 องศาเซลเซียส หรือต่ำกว่านั้นทั้งนี้จะผ่านกรรมวิธีทำนมสดให้เป็นเนื้อเดียวกันหรือไม่ก็ได้

2. สเตอริไลส์ หมายความว่า กรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยความร้อนไม่ต่ำกว่า 100 องศาเซลเซียส โดยใช้เวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้จะต้องผ่านกรรมวิธีทำนมสดให้เป็นเนื้อเดียวกัน

3. ยู. เอช.ที. หมายความว่า กรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยความร้อนไม่ต่ำกว่า 133 องศาเซลเซียส ไม่น้อยกว่า 1 วินาที แล้วบรรจุในภาชนะและในสภาวะที่ปราศจากเชื้อ ทั้งนี้จะต้องผ่านกรรมวิธีทำนมสดให้เป็นเนื้อเดียวกัน

“ผลิตภัณฑ์นมอื่นๆ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากนมนอกเหนือจากที่ระบุไว้ข้างต้น

“นำเข้า” หมายความว่า นำเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า จำหน่ายออกไปนอกราบอาณาจักร

“จำหน่าย” หมายความว่า รวมถึงให้ยืมและจำนำด้วย

“ผู้เลี้ยงโคนม” หมายความว่า ผู้ซึ่งประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเพื่อส่งน้ำนมดิบให้กับศูนย์รับน้ำนมดิบของ องค์การของรัฐ องค์การของเอกชน หรือสหกรณ์

“ผู้แทนผู้เลี้ยงโคนม” หมายความว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมซึ่งได้รับการเสนอเป็นผู้แทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

“สถาบันผู้เลี้ยงโคนม” หมายความว่า สมาคม สหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายและได้จดทะเบียนไว้กับคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดแต่ไม่รวมถึงบริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเป็นผู้ถือหุ้น หรือหุ้นส่วนไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

“โรงงาน” หมายความว่า โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานซึ่งผลิตผลิตภัณฑ์นม และให้หมายรวมถึงผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ตั้งและประกอบกิจการโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์นมด้วย

“ผู้แทนโรงงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นตัวแทนของโรงงานที่ได้รับการเสนอ
เป็นผู้แทนของโรงงาน

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนนมและผลิตภัณฑ์นม

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่ง
ประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์
นมแห่งประเทศไทย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามราช
บัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสา
ธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐ
มนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และมีอำนาจแต่งตั้ง
พนักงานเจ้าหน้าที่และออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
ระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 6 เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ผลิต
นมในการผลิตและจำหน่ายนม และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่โรงงานผลิตน้ำนม
รวมถึงสมาชิกของคณะกรรมการน้ำนมและผู้บริโภคน้ำนม การผลิตและการจำหน่ายน้ำ
นมรวมถึงผลิตน้ำนมรวมถึงผลิตภัณฑ์นม จะต้องอยู่ในขอบเขตของระบบและการควบคุม
ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 7 เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้คณะกรรมการบริหารของคณะกรรมการน่านมและกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาโคนมเป็นเจ้าพนักงานของรัฐและอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการมีมติว่าคณะกรรมการบริหารหรือเจ้าพนักงานคนใดคนหนึ่งในวรรคก่อนมีการทุจริตหรือพฤติกรรมไม่เหมาะสมให้รัฐมนตรีผู้แต่งตั้ง สำหรับกรณีของพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้เป็นผู้ที่รัฐมนตรีแต่งตั้งสั่งให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นพ้นจากตำแหน่งไว้ก่อน และหากมีความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการดำเนินคดี ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการ

มาตรา 8 บุคคลหนึ่งบุคคลใดในมาตรา 9 วรรคหนึ่งและวรรคสองในมาตรา 20 วรรคหนึ่งจะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการกองทุนในเวลาเดียวกันไม่ได้

หมวด 2

คณะกรรมการ

.....

มาตรา 9 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย” ทำหน้าที่บริหารงานเกี่ยวกับนมและผลิตภัณฑ์นมในประเทศ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผู้แทนจากผู้ผลิตน่านม 9 คน และผู้แทนจากผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์น่านม 7 คน

กรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง 5 กระทรวง ดังนี้คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 1 คน กระทรวงอุตสาหกรรม 1 คน กระทรวงสาธารณสุข 1 คน กระทรวงพาณิชย์ 1 คน และกระทรวงการคลัง 1 คน

กรรมการในส่วนของผู้ผลิตน้ำมันให้เลือกตั้งจากผู้ผลิตน้ำมัน กรรมการในส่วนของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์นม ให้เลือกตั้งจากผู้แปรรูปน้ำมัน 4 คน ผู้นำเข้าหรือตัวแทนผู้นำเข้านมผง 2 คน และเลือกตั้งจากผู้ผลิตหรือนำเข้าวัสดุหีบห่ออีก 1 คน

ให้คณะกรรมการนมหรือผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทยเลือกประธานกรรมการและรองประธานกรรมการอีก 2 คน จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการจะมีตำแหน่งเรียกว่า เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย ให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย

มาตรา 10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา 9 จะต้องไม่ใช่เป็นผู้ผลิตน้ำมัน ผู้บริหาร เจ้าพนักงานหรือลูกจ้างของโรงงานแปรรูปน้ำมัน หรือบริษัทผลิตวัสดุบรรจุหีบห่อ หรือผู้นำเข้านมผง หรือตัวแทนผู้นำเข้านมผง

มาตรา 11 กรรมการบริหารผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
3. ไม่เคยถูกดำเนินคดีและศาลพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด ยกเว้นความผิดฐานประมาทหรือสุรุโไทย
4. ไม่เคยมีความผิดตามมาตรา
5. ไม่เป็นข้าราชการการเมือง หรือดำรงตำแหน่งในการเมือง
6. ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

คณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งจากผู้ผลิตน้ำมันจะต้องเป็นผู้ผลิตน้ำมันและเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ผลิตน้ำมันกลุ่มต่างๆ โดยถือจำนวนตามสัดส่วนปริมาณการผลิตน้ำมันของแต่ละภาคของประเทศ

คณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งจากผู้แปรรูปน้ำมัน ผู้นำเข้าหรือตัวแทนผู้นำเข้านมผง และผู้ผลิตหรือนำเข้าวัสดุหีบห่อจะต้องเป็นสมาชิกของสมาคม ผู้จัดการ เจ้าพนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ซึ่งได้รับเสนอให้เป็นตัวแทนของสมาคมผู้แปรรูปน้ำมัน สมาคมผู้นำเข้านมผงหรือตัวแทน และสมาคมผู้ผลิตหรือนำเข้าวัสดุบรรจุ

การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือการให้กรรมการคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่ง ในคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย จะต้องเป็นไปตามข้อบังคับและอยู่ในอำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา 12 ประธานคณะกรรมการ รองประธานและคณะกรรมการจะมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และสามารถสมัครให้เลือกได้ 2 สมัย สมัยที่ 3 ต้องเว้นสมัยที่ 4 เลือกเข้ามาอีกได้

กรณีการดำรงตำแหน่งของกรรมการคนใดคนหนึ่งครบวาระตามนับวาระก่อนแต่ยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งผู้อื่นมาดำรงตำแหน่งแทนให้กรรมการดังกล่าวดำรงตำแหน่งจนมีการแต่งตั้งกรรมการคนใหม่มาดำรงตำแหน่งแทน

กรรมการบริหารทุกตำแหน่งจะสามารถได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกเพียง 1 ครั้ง

มาตรา 13 นอกเหนือจากมาตรา 12 แล้วสถานภาพของคณะกรรมการบริหารจะสิ้นสุดลงเมื่อ

1. ถึงแก่กรรม
2. ลาออก
3. ถูกให้ออก เป็นบุคคลล้มละลาย
4. ถูกพิพากษาให้ต้องโทษ โดยศาลได้พิพากษาถึงที่สุดแล้ว
5. เป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 10 หรือ มาตรา 11 หรือขาดคุณสมบัติอื่นใด
6. รัฐมนตรีพิจารณาให้พ้นตำแหน่ง
7. ถูกให้พ้นตำแหน่งตามมาตรา 11 วรรคสี่

มาตรา 14 ถ้ากรรมการคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ จะต้องมีการเลือกกรรมการมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา 10 หรือ มาตรา 11 ตำแหน่งที่ว่างลงทันทีและให้ผู้ได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งคนแทน

มาตรา 15 ประธานกรรมการเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ

ในการประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจมาประชุมได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการคนที่หนึ่งไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจมาประชุมได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการทั้งสองคนไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจมาประชุมได้ ให้เลขาธิการคณะกรรมการดำเนินการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดโดยมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 16 ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รอง ประธาน กรรมการคนหนึ่งรักษาการแทน ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการที่หนึ่งไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการคนที่สองรักษาการแทน ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการทั้งสองคนไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลขานุการเรียกประชุมเพื่อให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนประธานกรรมการ

มาตรา 17 คณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดแผนการเลี้ยงโคนมการผลิตน้ำนมดิบ และการผลิตผลิตภัณฑ์นม
- (2) กำหนดปริมาณน้ำนมดิบที่ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมผลิตซึ่งต้องคำนึงถึงจำนวนโคนมที่จดทะเบียนไว้ตาม (5) และปริมาณผลผลิตโดยเฉลี่ยในสามปีที่ผ่านมา
- (3) กำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดสรรประมาณน้ำนมดิบให้แก่โรงงาน
- (4) กำหนดระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม รวมทั้งการป้องกันควบคุมและปราบปรามการแพร่ระบาดของโรคที่เป็นศัตรูกับโคนมและผู้บริโภค
- (5) กำหนดระเบียบว่าด้วยการรีดนม และส่งน้ำนมดิบให้แก่โรงงานและการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบ
- (6) กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับน้ำนมดิบจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สมาคม สหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
- (7) กำหนดชนิด คุณภาพ และปริมาณผลิตภัณฑ์นมที่ให้โรงงานผลิต
- (8) กำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดการโคนมหรือผลิตภัณฑ์นม และส่วนที่ผลิตเกินจากปริมาณที่คณะกรรมการกำหนดตาม (7) หรือ (12)
- (9) กำหนดระเบียบว่าด้วยการกำกับการกับโรงงานที่ผลิตภัณฑ์นมไม่ครบตามปริมาณที่คณะกรรมการกำหนดตาม (12)
- (10) กำหนดระเบียบและวิธีการในการจัดการผลิตภัณฑ์นมที่ไม่ได้คุณภาพที่คณะกรรมการกำหนดตาม (12)
- (11) กำหนดระเบียบว่าด้วยการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา สถานที่เก็บรักษา การ
- (12) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจำหน่ายผลิตภัณฑ์นมเพื่อใช้บริโภคในราชอาณาจักร และกำหนดราคาขายผลิตภัณฑ์นมดังกล่าว

(13) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมในกรณีที่เกิดความจำเป็น

(14) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาตให้ส่งออกผลิตภัณฑ์นม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าว ต้องไม่มีลักษณะทำให้บุคคลใดเป็นผู้ส่งออกแต่เพียงผู้เดียว

(15) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบ และผลิตภัณฑ์นม

(16) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดทำประมาณการรายได้ การกำหนดและการชำระราคาน้ำนมดิบและผลิตภัณฑ์นมซึ่งต้องคำนึงถึงต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบและผลิตภัณฑ์นม และกองทุนที่มีอยู่ด้วย

(17) กำหนดอัตราส่วนของผลตอบแทนระหว่าง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและโรงงานโดยคำนึงถึงรายได้ที่ได้จากการขายผลิตภัณฑ์นม

(18) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการวิจัยและส่งเสริมการเลี้ยง โคนมและผลิตภัณฑ์นม และวิธีการชำระค่าธรรมเนียม ตลอดจนอัตราค่าบำรุงสถาบันเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

(19) กำหนดระเบียบว่าด้วยเบี้ยปรับและเงินรางวัลสำหรับการนำจับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด

(20) กำหนดระเบียบว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการควบคุมการเลี้ยง โคนมและการผลิตผลิตภัณฑ์นม การจำหน่าย การนำเข้าและการส่งออกผลิตภัณฑ์นม

(21) กำหนดระเบียบว่าด้วยการจ้างลูกจ้างโดยใช้เงินกองทุน

(22) กำหนดค่าตอบแทนคณะกรรมการต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากคณะกรรมการ โคนมและผลิตภัณฑ์นม

(23) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(24) กำหนดระเบียบอื่นใด เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ การกำหนดตาม (1) (4) (5) (6) (13) (14) (15) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (24) (25) (27) และ (29) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

การกำหนดตาม (2) (3) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (16) (23) และ (26) ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

กำหนดตาม (2) (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) และ (29) ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 18 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการจะมอบอำนาจให้ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการโคนม คณะกรรมการผลิตภัณฑ์นมหรือสำนักงานกระทำการใดๆ แทน หรือมีหนังสือเรียก บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงคำอธิบาย คำแนะนำหรือความเห็นได้

เมื่อคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการโคนม คณะกรรมการผลิตภัณฑ์นม หรือสำนักงานได้กระทำการไปแล้วตามวรรคหนึ่ง ต้องรายงานให้คณะกรรมการทราบด้วย

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการได้รับคำตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 8

กองทุนนมและผลิตภัณฑ์

.....

มาตรา 20 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนนมและผลิตภัณฑ์นม” โดยมี วัตถุประสงค์ดังนี้

- (1) สนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนา และส่งเสริมการผลิต การใช้และการจำหน่ายโคนมและผลิตภัณฑ์นม
- (2) รักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นมเพื่อผลประโยชน์ของผู้เลี้ยงโคนมและโรงงาน และเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ
- (3) กระทำการอื่นที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนนมและผลิตภัณฑ์นม

ให้กองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมเป็นนิติบุคคลและมีสำนักงานอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย

มาตรา 21 ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารกองทุนนมและผลิตภัณฑ์” ประกอบด้วยกรรมการ 12 คน ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 1 คน ผู้แทนกระทรวงการคลัง 1 คน ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ 1 คน ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม 1 คน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 1 คน ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย 1 คน ผู้แทนผู้เลี้ยงโคนม 3 คน และผู้แทนโรงงานแปรรูปน้ำนม 1 คน ผู้แทนผู้นำเข้านมผงหรือผลิตภัณฑ์นม 1 คน และ ผู้แทนบริษัทผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าวัสดุบรรจุหีบห่อ 1 คน

ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนเลือกกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการ รองประธานกรรมการและเลขานุการ ตำแหน่งละหนึ่งคน กรรมการตามวรรคหนึ่งต้องไม่ดำรงตำแหน่งกรรมการหรืออนุกรรมการในคณะกรรมการอื่นใดซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำมาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 14 และมาตรา 15 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 22 คณะกรรมการบริหารกองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในเรื่องต่าง ๆ ตามมาตรา 21 โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย
- (2) กำหนดระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษา การหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุน โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย
- (3) กำหนดระเบียบการนำฝากเงินกองทุน อัตราดอกเบี้ยและวงเงินทุนในการใช้จ่ายตามที่คณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย
- (4) ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบที่คณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทยกำหนด
- (5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- (6) บริหาร และควบคุมการปฏิบัติงานกองทุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้นำมาตรา 21 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานที่คณะกรรมการบริหารกองทุนจะมอบหมายให้ปฏิบัติการแทนคณะกรรมการบริหารกองทุน ต้องประกอบด้วยผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนผู้เลี้ยงโคนมและผู้แทนโครงการตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ในมาตรา 22

มาตรา 23 ในการกระทำตามมาตรา 23 กับบุคคลภายนอกให้ประธานคณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นผู้กระทำในนามของคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการนี้ประธานคณะกรรมการบริหารกองทุนจะมอบหมายอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้แทนหรือกระทำการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทย

มาตรา 24 กองทุนประกอบด้วย

- (1) ค่าธรรมเนียมการวิจัยและส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและการผลิตผลิตภัณฑ์นม
- (2) เบี้ยปรับตามมาตรา 17 (25)

(3) เงินค่าธรรมเนียมที่เก็บได้จากการจำหน่ายนมและผลิตภัณฑ์นม การนำเข้าผลิตภัณฑ์นม และวัสดุที่ใช้ผลิตภาชนะบรรจุนมและผลิตภัณฑ์นม

(4) ดอกผลของกองทุน

(5) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้

(6) เงินกู้โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

(7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(8) เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ที่ตกเป็นของกองทุน

มาตรา 25 ให้ผู้เลี้ยงโคนมและโรงงานชำระค่าธรรมเนียมการวิจัย และส่งเสริมการเลี้ยงโคนม และการผลิตผลิตภัณฑ์นม โดยคำนวณจากปริมาณน้ำนมดิบที่ส่งให้แก่โรงงานและจากปริมาณผลิตภัณฑ์นมที่ผลิตได้แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่ คณะกรรมการบริหารกองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมกำหนด

มาตรา 26 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมจัดสรรเงินจำนวนร้อยละสิบของเงินที่กองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมได้รับตามมาตรา 57 ส่งเข้ากองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ในกรณีจำเป็นเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของกองทุน คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้จัดสรรเงินตามวรรคหนึ่งไว้เป็นการชั่วคราวและลดอัตราการจัดสรรลงให้ต่ำกว่าร้อยละสิบก็ได้

มาตรา 27 เงินกองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมให้นำมาใช้จ่ายได้เฉพาะเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 21 และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของกองทุนนมและผลิตภัณฑ์นมและของสำนักงานตามที่คณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมกำหนด รวมทั้งค่าตอบแทนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 28 ภายในเดือนเมษายนของทุกปีให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำبودจแสดงฐานะการเงิน โดยมีคำรับรองการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานเสนอต่อรัฐมนตรี

ให้รัฐมนตรีจัดให้มีการประกาศبودจและรายงานตามวรรคหนึ่งในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 4

การนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นม

.....

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมทุกชนิด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทยและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 30 ผู้ใดจะส่งออกนมและผลิตภัณฑ์นมทุกชนิด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทยและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทยจะกำหนดปริมาณ ราคา และระยะเวลาสำหรับการส่งออกด้วยก็ได้

การส่งออกนมและผลิตภัณฑ์นมทุกชนิด ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการส่งออกตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จะต้องแจ้งปริมาณชนิดของผลิตภัณฑ์นมที่ส่งออกในปีก่อนให้คณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทยทราบ ภายในวันที่ 1 สิงหาคม ของปีนั้นและแจ้งแผนการส่งออกนมและผลิตภัณฑ์ทุกชนิดในปีต่อไป

หมวด 5

การควบคุมและการอุทธรณ์

.....

มาตรา 31 ถ้าคณะกรรมการนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งประเทศไทยสืบทราบว่าบุคคลใดบริษัทใดได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติหรือบทกำหนดอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการยื่นข้อกล่าวหา (มีคำสั่ง) บุคคลหรือบริษัทฐานกระทำความผิดกฎหมายทันทีบริษัทหรือบุคคลที่ถูกคณะกรรมการยื่นข้อกล่าวหาตามวรรคที่หนึ่งจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ กำหนดบริษัทหรือบุคคลใดที่ถูกกล่าวหาดักเตือนตามวรรคที่หนึ่งหากมีความที่ขัดแย้งกับคณะกรรมการฯ ให้ยื่นอุทธรณ์ภายในเวลา 15 วัน ต่อคณะกรรมการบริหาร ภายหลังจากการได้รับทราบคำสั่งว่ากล่าวตักเตือนคณะกรรมการจะพิจารณาตัดสินคำอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลา 30 วัน หลังจากการยื่นอุทธรณ์หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับการตัดสินของคณะกรรมการหรือคณะ

กรรมการไม่สามารถตัดสินใจการอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ในววรรคที่สี่ ผู้ถูกกล่าวหาสามารถส่งเรื่องให้ศาลพิจารณา ภายใน 15 วันหลังจากได้รับทราบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ หรือนับจากวันที่สิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในววรรคที่สี่เป็นต้นไปแล้วแต่กรณีการยื่นอุทธรณ์ตามววรรคที่สามหรือการพิจารณาของศาลตามววรรคที่ห้า มิได้มีผลให้การกล่าวคัดค้านของคณะกรรมการ เป็นโมฆะยกเว้นศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา 32 กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือรัฐมนตรีคนอื่นตามมาตรา 5 มีความเห็นไม่ตรงกันกับการวินิจฉัยของคณะกรรมการหรือมีข้อขัดแย้งในทางหนึ่งทางใด รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ถ้าคณะกรรมการวินิจฉัยของคณะกรรมการในเรื่องที่รัฐมนตรีขอให้ทบทวนจะต้องส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและตัดสินใจการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีถือเป็นที่สุด

ลำดับที่	รายชื่อสหกรณ์ (จำกัด)	อำเภอ, จังหวัด	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนโคนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ (ตัน/วัน)
1	สค.หนองโพราขบุรี	อ.โพธาราม จ.ราชบุรี	4,328	50,286	168.3
2	สค.นครปฐม	อ.เมือง จ.นครปฐม	335	6,497	15.1
3	สค.มวกเหล็ก	อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี	620	9,975	45.3
4	สค.เชียงใหม่	อ.สารภี จ.เชียงใหม่	445	2,410	16.5
5	สค.กรุงเทพมหานคร	เขต หนองจอก กทม.	197	-	ยังไม่ได้ดำเนินการกิจ
6	สค.บ้านดาด	อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี	123	1,905	5.2
7	สค.ไทย-เดนมาร์ก, ประจวบคีรีขันธ์	อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์	169	3,266	สมาชิกส่งน้ำนมดิบ อ.ส.ค. โดยตรง
8	สค.เพชรบุรี	อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี	151	1,410	สมาชิกส่งน้ำนมดิบ อ.ส.ค. โดยตรง
9	สค.ปากช่อง	อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา	822	8,579	35.5
10	สค.ไทย-เดนมาร์ก, บ้านดินแดง	อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์	262	1,607	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
11	สค.วิหารแดง	อ.วิหารแดง จ.สระบุรี	113	3,750	7.2
12	สค.ไทย-เดนมาร์ก(พระพุทธบาท)	อ.พระพุทธบาท จ.สระบุรี	146	1,848	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
13	สค.พัฒนานิยม	อ.พัฒนานิยม จ.ลพบุรี	557	8,400	27.5
14	สค.ปศุสัตว์เขาสถูราชบุรี	อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี	546	3,370	9.5
15	สค.ลำพญากลาง	อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี	103	2,311	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ สค.ปากช่อง จำกัด
16	สค.วังน้ำเย็น	อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว	734	6,445	34.1
17	สค.ปศุสัตว์หนองไผ่	อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์	123	-	ยังไม่ได้ดำเนินการกิจ
18	สค.บึงสามพัน	อ.บึงสามพัน จ.เพชรบูรณ์	68	-	หยุดดำเนินการกิจ
19	สค.บ้านบึง	อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี	123	1,179	7.7
20	สค.โคเน้อบ้านหมี่	อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี	307	3,613	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง

ลำดับที่	รายชื่อสหกรณ์ (จำกัด)	อำเภอ, จังหวัด	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนโคนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ (ตัน/วัน)
21	สค.เพชรบูรณ์	อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์	205	1,424	4.5
22	สค.สงขลา	อ.รัตภูมิ จ.สงขลา	22	174	0.5
23	สค.พัทลุง	อ.เมือง จ.พัทลุง	338	1,916	2.9
24	สค.กำแพงแสน	อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม	291	8,327	12.5
25	สค.ลุ่มแม่น้ำลพบุรี	อ.เมือง จ.ลพบุรี	39	253	1.0
26	สค.จะเข้เกรว	อ.เมือง จ.เลย	21	251	1.0
27	สค.ศรีเทพ	อ.ศรีเทพ จ.เพชรบูรณ์	85	872	4.2
28	สค.ขอนแก่น	อ.เมือง จ.ขอนแก่น	394	5,610	9.5
29	สค.บ้านคำ	อ.เทิง จ.เชียงราย	149	380	2.2
30	สค.ปศุสัตว์กับสะแก	อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์	285	411	1.0
31	สค.ชัยนาท	อ.เมือง จ.ชัยนาท	21	-	หยุดดำเนินการธุรกิจ
32	สค.สกลนคร	อ.เมือง จ.สกลนคร	204	1,820	ซึ่งไม่ได้ดำเนินการธุรกิจ
33	สค.บางสะพาน	อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์	323	3,461	9.9
34	สค.ท่าหลวง	อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี	223	3,050	10.1
35	สค.อ่าวน้อย	อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์	349	3,403	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
36	สค.ขามทะเลสอ	อ.ขามทะเลสอ จ.นครราชสีมา	177	958	5.2
37	สค.สุรินทร์	อ.เมือง จ.สุรินทร์	55	235	0.5
38	สค.อุดรธานี	อ.เมือง จ.อุดรธานี	224	1,566	8.2
39	สค.อุทัยธานี	อ.เมือง จ.อุทัยธานี	57	626	1.4
40	สค.พินาย	อ.พินาย จ.นครราชสีมา	163	1,876	5.4

ลำดับที่	รายชื่อสหกรณ์ (จำกัด)	อำเภอ, จังหวัด	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนโคนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ (ตัน/วัน)
41	สค.ชุมพวง	อ.ชุมพวง จ.นครราชสีมา	193	1,618	7.5
42	สค.แม่เล่ย์	อ.ลาดยาว จ.นครสวรรค์	255	-	ยังไม่ได้นำนมดิบไป อ.ส.ค. โดยตรง
43	สค.กาญจนบุรี	อ.เมือง จ.กาญจนบุรี	51	531	3.8
44	สค.โคเนื้อศรีธาตุ	อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี	152	-	ยังไม่ได้นำนมดิบไป อ.ส.ค. โดยตรง
45	สค.ชัยโนนแดง	อ.บึงสามพัน จ.เพชรบูรณ์	66	530	1.3
46	สค.ไทย-เดนมาร์ก ก.น.อ.หนองรี	อ.หนองรี จ.ลพบุรี	154	1,774	สมาชิกลงน้ำนมดิบไป อ.ส.ค. โดยตรง
47	สค.นครสวรรค์	อ.เมือง จ.นครสวรรค์	71	390	0.7
48	สค.ไทย-เดนมาร์ก ห้วยสัตว์ใหญ่	อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	202	190	สมาชิกลงน้ำนมดิบไป อ.ส.ค. โดยตรง
49	สค.สอยดาว จำกัด	อ.สอยดาว จ.จันทบุรี	573	3,429	8.6
50	สค.อินทร์บุรี	อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี	87	804	2.5
51	สค.วาริชภูมิ	อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร	267	1,404	4
52	สค.พิจิตร	อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร	74	425	0.9
53	สค.เทพสถิต	อ.เทพสถิต จ.ชัยภูมิ	34	-	ยังไม่ได้นำนมดิบไป อ.ส.ค. โดยตรง
54	สค.ทุ่งเสลี่ยม	อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย	40	423	0.5
55	สค.บ้านป่าดิ่ง-ห้วยหม้อ	อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่	108	396	สมาชิกลงน้ำนมดิบไป อ.ส.ค. โดยตรง
56	สค.วารินชำราบ	อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี	44	133	0.5
57	สค.พนมทวน	อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี	46	-	ยังไม่ได้นำนมดิบไป อ.ส.ค. โดยตรง
58	สค.แม่โจ้	อ.สันทราย จ.เชียงใหม่	57	729	3.4
59	สค.ก้าวหน้าเพชรบุรี	อ.เมือง จ.เพชรบุรี	147	4,491	4.5
60	สค.หนองแก้ว	อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด	28	275	0.6
61	สค.ศรีวิชัย	อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี	100	946	1.2

ลำดับที่	รายชื่อสหกรณ์ (จำกัด)	อำเภอ, จังหวัด	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนโคนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ (ตัน/วัน)
62	สค.ครบุรี	อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา	102	1,127	2.2
63	สค.ผู้เลี้ยงโคนม จ.เลย	อ.วังสะพุง จ.เลย	156	-	ยังไม่ได้ดำเนินการ
64	สค.สว่างอารมณ์	อ.สว่างอารมณ์ จ.อุทัยธานี	137	877	2
65	สค.กุยบุรี	อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์	95	1,413	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
66	สค.หนองจอก, กรุงเทพฯ	เขตหนองจอก กทม.	77	197	0.3
67	สค.ประทาย	อ.ประทาย จ.นครราชสีมา	89	652	1.9
68	สค.แม่ทะ	อ.แม่ทะ จ.ลำปาง	35	285	0.8
69	สค.รัตนบุรี	อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	38	307	1.1
70	สค.ท่ายาง	อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี	46	624	2.1
71	ชุมนุมสหกรณ์โคนมสกลนคร	อ.เมือง จ.สกลนคร	3 สหกรณ์	-	ยังไม่ได้ดำเนินการ
72	สค.ปะคำ	อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์	97	575	3.4
73	สค.ไทย-เดนมาร์ก (ลำพูนกลาง)	อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี	222	2,255	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
74	สค.ปักธงชัย	อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา	92	660	2.7
75	สค.ไทย-เดนมาร์ก สวนมะเตือ	อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี	142	3,200	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
76	สค.ไทย-เดนมาร์ก พัฒนานิคม	อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี	159	2,017	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
77	สค.ตรัง	อ.เมือง จ.ตรัง	20	300	0.5
78	สค.ไทยเดนมาร์ก-สูงเนิน	อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา	60	1,161	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
79	สค.ไทย - เดนมาร์ก (มิตรภาพ)	อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี	138	2,515	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
80	สค.ไทย - เดนมาร์ก ชามทะเลสอ	อ.ชามทะเลสอ จ.นครราชสีมา	85	876	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
81	สค.ไทย - เดนมาร์ก หนองช้างเสือ	อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี	94	702	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง

ลำดับที่	รายชื่อสหกรณ์ (จำกัด)	อำเภอ, จังหวัด	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนโคนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ (ตัน/วัน)
82	สค.ไทย - เคนมาร์ก (ชัยกระดาน)	อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี	241	2,500	สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค. โดยตรง
83	สค.ชนแดน	อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์	64	-	ยังไม่ได้นำมาขึ้นธุรกิจ
84	สค.ลำพูน	กิ่งอ.บ้านธิ จ.ลำพูน	40	-	ยังไม่ได้นำมาขึ้นธุรกิจ
85	สค.แพร่	อ.เมือง จ.แพร่	27	-	ยังไม่ได้นำมาขึ้นธุรกิจ
86	สค.หนองหญ้าไซสุพรรณบุรี	อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี	79	1,050	4.2
87	สค.ผัสดังโคนมมหาสารคาม	อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	56	-	ยังไม่ได้นำมาขึ้นธุรกิจ
88	สค.หันคา	อ.หันคา จ.ชัยนาท	56	470	2.1
89	สค.ผัสดังโคนมอ่างทอง	อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง	29	-	0.9
90	สค.ศรีธาตุ	อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี	76	739	เป็นสหกรณ์ตั้งใหม่
91	สค.กุดจับ	อ.กุดจับ จ.อุดรธานี	30	-	เป็นสหกรณ์ตั้งใหม่
92	สค.ไทย - เคนมาร์ก ปากช่อง	อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา	45	-	เป็นสหกรณ์ตั้งใหม่
93	สค.ดำเนินสะดวก	อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี	24	-	เป็นสหกรณ์ตั้งใหม่
94	สค.น้ำพอง จำกัด	อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น	44	-	เป็นสหกรณ์ตั้งใหม่
95	สค.กระนวนสามัคคี จำกัด	อ.กระนวน จ.ขอนแก่น	52	-	เป็นสหกรณ์ตั้งใหม่
	รวมทั้งหมด		19,393	196,499	516.2
	ที่มา : ชุมชนสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย มีนาคม 2539				